

ÉVES JELENTÉS 2007

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETE

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének kiadványa

1013 Budapest, Krisztina krt. 39.

Telefon: 489-9100

Fax: 489-9102

Internet: www.pszaf.hu

© Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete

Minden jog fenntartva

ISSN 1587-8481

ÉVES JELENTÉS 2007

PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETE

2007-ben két jelentős nemzetközi pénzügyi válság hatásával kellett számolnunk: Az Egyesült Államokban a csökkenő ingatlanárak következtében fellépő értékvesztés közvetlenül (jelzáloghitelezés), illetve közvetetten (jelzálogalapú értékpapír tulajdonlás) érintette a pénzügyi szektort, amelyek egyes tagjai nemzetközi szinten is jelentős veszteségeket könyvelhettek el. Másfél évszázad után először pedig, egy brit bank ügyfelei, betéteik elvesztésétől tartva, pénzkivételi rohamot indítottak. Mindkét – egyébként összefüggő – esemény a pénzügyi rendszer iránti bizalom fokozott meg-ingásával fenyeget.

Hazánkra nézve az események legfontosabb következménye a likviditási kockázat és ezzel együtt a felárak jelentős növekedése, továbbá a globális pénzügyi piacok megnövekedett változékonyságának destabilizáló hatása volt. A magyar pénzügyi rendszer a nemzetközi pénzügyi piacok szerves része. A meghatározó szereplők tulajdonosai túlnyomórészt nemzetközi (főként európai) pénzügyi intézetek. Európai Unió tagságunkból adódóan a magyar piac integráns része az EU pénz- és tőkepiacának.

A Felügyelet feladata, hogy erősítse a pénzügyi piacok iránti bizalmat, annak érdekében, hogy a fogyasztók biztosak lehessenek benne, a szolgáltatók kompetensek és megbízhatóak. Mindezekkel együtt nemcsak kívánatos, hanem elengedhetetlen, hogy a befektetők, illetve a pénzügyi szolgáltatások használói maguk is felelősségteljesen – minden szükséges ismeret birtokában – hozzanak döntéseket. A nemzetközi sztenderdek, az európai szabályok közvetve is az értékesített termékeket érintő transzparencia (azaz mindkét fél megítélhesse az azzal kapcsolatos kockázatokat) növelésére, továbbá az intézmények likviditási helyzetének fokozott figyelemmel kísérésére készítetnek.

A pénzügyi szektor bonyolult rendszer, ezért ezeket a feladatokat a szereplők együttműködésével lehet csak megfelelően el látni. Fontosnak tartom együttműködésünket a nemzetközi (első sorban európai) társhatóságokkal, hiszen a pénzügyi piacok gyors integrációja következtében a szolgáltatókat és a fogyasztókat a nemzeti határokon átnyúlva kell nyomon követni. A tevékenységek összetettsége miatt hasonlóan lényeges a hazai jogalkotókkal il-

letve társhatóságokkal történő együttműködés, hiszen csak közösen biztosíthatjuk a pénzügyi piacok megbízható, átlátható és hatékony működését.

A magyar pénzügyi piac a nehéz 2007-es esztendőben is stabilan, komolyabb megrázkódtatásoktól mentesen működött. Hiszem, hogy ebben része volt annak, hogy a Felügyelet megfelelően látta el feladatait, ugyanakkor tisztában vagyok a pénzügyi kockázatok komplexebbé válásával legalább azonos ütemű szakmai fejlődésünk szükségességével. Meggyőződésem, hogy a megfogalmazott kívánalmaknak – a tévedhetetlenségünk illúziója nélkül – a jövőben is hatékonyan és hatásosan tudunk majd eleget tenni.

FARKAS ISTVÁN
a Felügyeleti Tanács
elnöke

A PÉNZÜGYI SZERVEZETEK ÁLLAMI FELÜGYELETÉNEK VEZETŐI

Miklós Gábor

a Felügyeleti Tanács tagja

Farkas István

a Felügyeleti Tanács elnöke

Dr. Király László György

a Felügyeleti Tanács tagja

Náray László

a Felügyeleti Tanács tagja

Dr. Asztalos László György

a Felügyeleti Tanács tagja

Erdős Mihály

főigazgató-helyettes

Varga Csaba

főigazgató

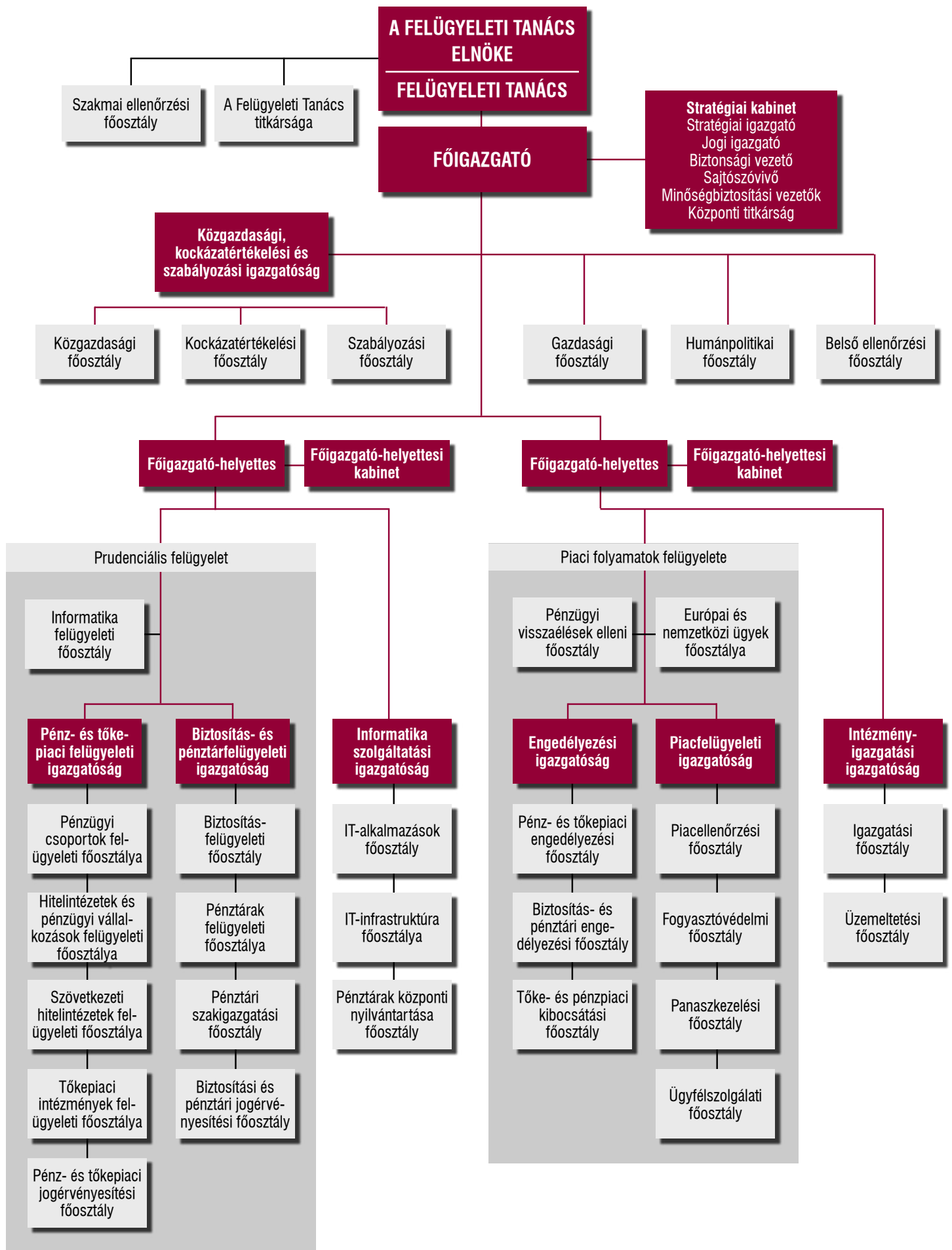
Dr. Schiffer Péter

főigazgató-helyettes

BEVEZETÉS.....	11
I. KOCKÁZATI KILÁTÁSOK.....	13
<i>Makrogazdasági környezet</i>	13
A jelzálogpiaci válság következményei.....	13
Európai helyzet.....	15
Magyarországi feltételek.....	16
<i>A pénzügyi szektor környezeti kockázatai</i>	17
Likviditási kockázat.....	17
Hitelkockázat	19
Piaci kockázatok	21
Reputációs kockázat: befektetések és jenhitel.....	22
Jövedelmezőség	22
Tőkeellátottság	23
<i>A pénzügyi közvetítés fő folyamatai</i>	24
A pénzügyi szektor növekedése.....	24
A hitelpiac növekedése.....	25
A pénzügyi befektetések alakulása.....	28
A pénzügyi szolgáltatók jövedelmezősége.....	28
A pénzügyi szolgáltatók tőkehelyzete	29
II. A FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG 2007. ÉVI TAPASZTALATAI	31
A felügyeleti erőforrások elosztásának alakulása	32
<i>Prudenciális felügyelés</i>	33
A Felügyelet 2007. évi vizsgálati prioritásai.....	33
Intézményspecifikus prioritások	34
Kockázattértékelés, vizsgálati tapasztalatok.....	35
<i>Piaci folyamatok felügyelete</i>	47
Engedélyezési tevékenység	47
Piacellenőrzési tevékenység	50
Fogyasztóvédelem és panaszkezelés.....	51
Pénzügyi visszaélések elleni fellépés.....	55

<i>A Felügyelet további tevékenységei</i>	57
Közreműködés jogszabályok előkészítésében, a szabályok implementálását segítő felügyeleti fejlesztések	57
Felügyeleti kommunikáció	59
III. A FELÜGYELET 2007. ÉVI MŰKÖDÉSE	61
A Felügyeleti Tanács tevékenysége, és a Hivatal működése.....	62
A hatékony felügyelet megvalósításának lépései.....	67
Együttműködési megállapodások.....	69
Belföldi konferenciák	70
A Felügyelet tevékenysége az Európai Unió szervezeteiben	70
Humánpolitika	74
Szakmai ellenőrzés	75
A Felügyelet gazdálkodása	76
<i>Bevételek</i>	76
<i>Kiadások</i>	77
<i>Bírságok</i>	79
Peres ügyek.....	79
Gazdálkodással, működéssel kapcsolatos ellenőrzések	79
MELLÉKLETEK	81
<i>I. Statisztikai összesítés a Felügyelet 2007. évben hozott intézkedéseiről..</i>	81
<i>II. Felügyelt intézmények és természetes személyek</i>	86
<i>III. Határon átnyúló tevékenységgel kapcsolatos bejelentések 2007. évben</i>	88
<i>IV. A felügyeleti bírságokhoz kapcsolódó nyertes pályázatok 2007-ben</i>	90
<i>V. Kimutatás a PSZÁF intézményi bevételeiről intézménytípusonként</i>	90

A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének szervezeti felépítése*

* Érvényes: 2007. május

A 2007. évi CXXXV. törvény a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről (a továbbiakban: a Felügyelet) előírásainak megfelelően a Felügyeleti Tanács (FT) elnöke minden év május 31. napjáig – a felügyeletét ellátó miniszter útján – beszámol, a kormánynak, ezt követően beszámolóját közzéteszi honlapján és jelenteti kiadványban.

Az Éves jelentés három fő részből áll:

- az első rész bemutatja a teljes pénzügyi szektorra vonatkozó kockázati kilátásokat;
- a második rész tárgyalja a felügyelés, azaz a Felügyelet szakmai tevékenységének 2007. évi tapasztalatait;
- a harmadik pedig a Felügyelet mint intézmény működéséről számol be.

Az Éves jelentést statisztikai melléklet egészíti ki.

A hazai pénzügyi szektor 2007 során számottevően romló külső, és az előző évihez hasonlóan nehéz belső körülmények között működött. A külső körülmények romlása az észak-amerikai jelzálogpiaci válságból táplálkozó globális pénzügyi instabilitásban, illetve ennek nyomán – különösen az év második felében – jelentősen dráguló forrásköltségekben észlelhető. A belső feltételek nehézségei elsősorban a lassuló hazai gazdasággal összefüggésben növekvő hitelkockázatokból adódtak, melyet a piaci kockázatok – például a forint stabilitásának javulásából adódó – mérséklődése részben ellensúlyozott.

A pénzügyi szektor az említett körülmények ellenére folyamatosan, jelentősebb zavarok nélkül működött. A jelzálogpiaci eredetű értékpapírosítási válság (azaz amelynek során a rosszabb adósoknak adott jelzálogkölcsonöket – a szakzsargonban subprime jelzáloghiteleknek nevezett eszközöket – fedezetként beszámították különböző értékpapírok, illetve pénzügyi instrumentumok kibocsátása során) a magyar pénzügyi szolgáltatókat, illetve befektetőket közvetlenül nem érintette, érdemi veszteségekkel nem járt. Jelenlegi ismereteink szerint a legsúlyosabban érintett glo-

A nehéz külső és belső körülmények dacára a pénzügyi szektor jelentősebb zavarok nélkül működik.

Az adott gazdasági körülmények a PSZÁF-tól újszerű megközelítéseket igényelnek.

bális pénzügyi szolgáltatók nem a vezető magyar bankok, illetve biztosítók anyaintézményei közül kerültek ki. Az értékpapírosítási válságnak a hazai pénzügyi szektort érintő legjelentősebb következménye jelenleg a bankok likviditási kockázatának érdemi növekedése, a globális pénzügyi piacok megnövekedett változékonysága, illetve destabilizáló hatása.

A felügyeleti tevékenység középpontjában a 2007 elején meghatározott és nyilvánosságra hozott prioritások (tőkehelyzet, adatszolgáltatás, eszközminőség, rendszerkockázat, compliance, pénzmosás elleni fellépés, fogyasztóvédelem) álltak. Kiemelt szerepet kaptak az Európai Unió jogszabályainak átvételével kapcsolatos előkészítő és közvetlen felügyeleti feladatok, a piac megbízható, átlátható működésének biztosításával kapcsolatos teendők.

A felügyelt szektorok 2007. évi – különösen a második félévi – működését és természetesen magát a felügyeleti tevékenységet is alapvetően befolyásolta, hogy ebben az időszakban kezdődött meg a hitelintézetek és befektetési vállalkozások új tőkemegfelelési követelményeit szabályozó EU-direktíva (CRD) átvétele, és az ennek megfelelő validáció. A tőkekövetelmények újszerű megközelítése azt jelenti, hogy a működési kockázatok tőkekövetelményének kiszámítási módszerét a felügyeleteknek engedélyezni kell. Így 2007 szeptembere óta azok a bankok, amelyek 2008. január 1-jével a sztenderdizált módszert akarják alkalmazni a működési kockázat tőkekövetelményének megállapítására, kérelmet nyújtottak be a Felügyelethez. Az engedélyezési eljárások 2007. december 31-ig határozattal zárultak le.

A másik nagy jelentőségű változás, hogy a tőkepiaci területen 2007. december 1-jén hatályba lépett Magyarországon a MiFID-irányelv, melynek során új feladatokat kellett megoldani az előkészítésből és az implementálásból adódóan.

A Felügyelet prioritásainak hatékony kezelése újszerű felügyeleti megközelítést tett szükségessé. A felügyeleti eljárások, illetve a szervezet működésének átláthatóbbá tétele alapvető követelmény, hiszen a határozatok nyilvánossága, az eljárások publikussága a piac minden szereplője számára iránymutatásul szolgálhat. Ezen törekvés szellemében a Felügyelet továbbra is jelentős hangsúlyt helyez a jogilag nem kötelező, de a Felügyelet jogszabály-alkalmazási értelmezését dokumentáló FT-ajánlások és vezetői körlevelek kibocsátására is.

A magyar pénzügyi közvetítő rendszer nagyon jelentős mértékben integrált és globalizált, ezért nagyon fontos, hogy a globális, majd az ezekhez szorosan kapcsolódó nemzetközi kockázatokat, illetve ezek már érzékelhető magyarországi hatásait értékeljük. Ezért áttekintjük a hazai makrogazdasági környezet teremtette viszonyokat, amelyek várható fejlődése befolyásolja a pénzügyi közvetítőrendszer működését, kockázatait.

Makrogazdasági környezet

Az elmúlt időszakban számottevően növekedtek a világgazdasági konjunktúra közvetlen jövőjével kapcsolatos kockázatok. A mostani helyzet sajátossága, hogy a globális növekedés számottevő lassulásának, a viszonylag gyors vagy gyorsuló ütemű inflációnak, illetve a világgazdaság egyes fontos szegmenseiben a stagflációnak a veszélye egyszerre van jelen, a kilátásokat övező bizonytalanság pedig nagyobb a szokásosnál. A gazdasági konjunktúra alakulása természetesen a pénzügyi válság további menete szempontjából is sorsdöntő jelentőségű, és csak azzal szoros összefüggésben jelezhető előre.

Az észak-amerikai gazdaság recessziós fenyegetettségének egyfajta ellenpontjaként értékelhető a kínai és – valamelyest kisebb mértékben, de hasonló módon – az indiai gazdaság helyzete. A világgazdaság e növekvő súlyú térsége változatlanul gyorsan fejlődik, jelentős szerepet játszik a globális energia- és élelmiszerárak gyors emelkedésében, és fokozódó mértékben a túlhevülés jeleit mutatja.

A jelzálogpiaci válság következményei

Az észak-amerikai jelzálogpiaci válsága létének immár harmadik, a következményeként létrejött globális értékpapírosítási válság pedig második esztendejébe lépett. Ugyanakkor ma is csak bizonytalan becslések állnak rendelkezésre a válság nyomán fenyegető egyszeri veszteségek mértékéről és elhelyezkedéséről, valamint korlátozottak az ismereteink azokról az intézményi megoldások-

Míg Észak-Amerika recesszióval küzd, Ázsia gazdasága dinamikusabban növekszik.

A jelzálogpiaci válság teljes hatása még mindig nehezen becsülhető.

ról, amelyek a válság során sérült piacok biztonságos működését helyreállíthatnák.

A válság fejlődésének egyik fő vonulata az amerikai jelzálogpiaccal, illetve az értékpapírosított termékekkel kapcsolatos veszteségek feltárulása, illetve az azokhoz való alkalmazkodás. A világ bankjaira, brókercégeire és biztosítóira jelenleg becsült összes egyszeri veszteség mintegy fele mára realizálódott. Az értékpapírosítási folyamat (azaz amelynek során a rosszabb adósoknak adott jelzálogkölcsonöket – a szakzsargonban subprime jelzáloghiteleknek nevezett eszközöket – fedezetként beszámították különböző értékpapírok, illetve pénzügyi instrumentumok kibocsátása során) középpontjában álló nagyméretű pénzügyi intézmények eddig közel félezer milliárd dollár körüli veszteség realizálását jelentették be, megkezdték szervezeti alkalmazkodásukat, és jelentős tőkepótlási intézkedéseket hoztak nyilvánosságra. Kedvező körülmény, hogy a válság által leginkább érintett nagyintézmények jellemzően nem a magyar piacon meghatározó jelentőségű pénzügyi nagyszolgáltatók anyaintézményeinek köréből kerültek ki.

A PÉNZÜGYI SZEKTORT ÉRINTŐ KOCKÁZATOK

A pénzügyi szektorban és azon kívül még nagyarányú további veszteségekre kell számítani, illetve látható, hogy a válság még jelentős, és bizonytalan ideig elhúzódhat. Ez egyben azt is jelenti, hogy huzamosabb ideig számolni kell olyan jelenségekkel, mint a pénzpiacot és a vállalati kötvénypiacot jellemző magas kockázati felárak, a pénzügyi piacokat – főként a részvény- és valutapiacot – jellemző nagyfokú volatilitás, illetve a fejlődő piacokat az átlagosnál nagyobb mértékben sújtó alacsony globális kockázati étvág. Mindez tartósan drága likviditást és magas piaci kockázatokat jelent.

Ezen túlmenően az is valószínű, hogy az elkövetkező időszakban a korábbiaknál nagyobb nehézségek árán, illetve szigorúbb feltételekkel tudnak majd a pénzügyi szolgáltatók stratégiai vagy pénzügyi befektetőktől származó tőkéhez jutni.

Európai helyzet

A jelzálogpiaci válság hatásai Európát is elérték, azonban mértéke jóval alacsonyabb, mint a többi földrészen.

Az értékpapírosítási válság pénzügyi veszteségei Európát is elérték, de az eurótérseget jóval kisebb mértékben érintették. Az észak-amerikai jelzálogpiaci válsághoz hasonló Európában mindaddig nem mutatkozott. Az erős euró jelentős részben megóvta a térség gazdaságait a száguldó energia- és élelmiszerárak inflációs hatásától. Nem valószínű azonban, hogy hosszabb távon Nyugat-Európa mentes maradhatna az észak-amerikai gazdaságot sújtó nehézségek hatásaitól. Egyrészt figyelemre méltó, hogy az európai konjunktúra is gyengül mind a feldolgozóiparban, mind a szolgáltatások területén. Másrészt az európai nemzeti ingatlanpiacok közül több kimondottan kifizetettnek tűnik, és az árak trendjéből ítélve a korrekciót közvetlenül megelőző időszakban van. Az ingatlanszektor több európai országban a gazdaság jelentős részét adja, a fő keresleti tényezőt jelentő lakosság pedig számottevően eladósodott. Subprime jellegű, pusztán eszközalapú hitelezés Európában is létezik, igaz, kevésbé elterjedt, mint az Egyesült Államokban.

CSÖKKENŐ EURÓPAI AKTIVITÁS

A fentiekre tekintettel az elkövetkező egy év során érdemben gyengülő európai gazdasági környezettel érdemes számolni. Az európai hatóságok jelenleg azt jelzik előre, hogy 2008-ban az eurótérseget gazdasági növekedése csaknem egy százalékpontos mértékben, 1,5-2% közötti ütemre lassul. Ugyancsak lehetséges, hogy a konjunktúra gyengülése nyomán az európai ingatlanhitelezésben is kialakulnak jelentős feszültségek, még ha a hasonló észak-amerikai jelenséghez képest tompított formában és csekélyebb következményekkel is.

Magyarország a térség egyetlen országa, amelyre a túlfűtöttség jelenleg nem jellemző.

A magyar pénzügyi rendszer szereplőinek a közép-kelet-európai régió, vagyis a fejlődő Európa kockázataival is számolnia kell. Ennek a régiónak kiemelkedően legfontosabb makrogazdasági problémája a gazdasági túlfűtöttség.

Magyarország a „sérülékeny, fejlődő ország” szerepébe kerülhet.

A költségvetési egyensúly javulása a gazdasági növekedés nagyarányú lassulásával járt együtt...

...amelynek piaci fogadtatása vegyes.

A túlfűtöttségi probléma a térség egyes országaiban különböző méreteket ölt és bizonyos mértékig másként is jelenik meg. Kifejlett formájában az ún. valutatanácsai országokban (Bulgária, Észtország, Lettország és Litvánia), valamint Romániában vált megfigyelhetővé, míg a visegrádi csoport országai közül hárman (Csehország, Lengyelország és Szlovákia) jelenleg a gazdasági túlfűtöttség küszöbén tartózkodnak. Magyarország a térség egyetlen országa, amelyre a túlfűtöttség jelenleg egyáltalán nem jellemző.

Magyarország számára a közvetlen veszély az, hogy a negatív felhangú térségi elemzésekben folyamatosan implikálódik, vagyis az ország térségi identitása önmagában is jelentős kockázati tényezőként jelenik meg. Az elemzők ugyanis részint térségi fertőzési kockázattal számolnak, részint pedig figyelembe veszik Magyarország fennmaradó makrogazdasági egyensúlytalanságait és más belső eredetű kockázatait. E kétfajta kockázati profil megfelelő kombinációja alkalmas lehet akár arra is, hogy a piaci elemzésekben Magyarországot egyfajta sérülékeny fejlődő ország szerepében tüntesse fel.

Magyarországi feltételek

A 2006 közepén kezdeményezett kiigazító program a költségvetési egyensúlyhiány lendületes csökkenéséhez vezetett: 2007-ben az államháztartás hiánya a GDP 3,5 százalékának megfelelő, a tervezettet jóval meghaladó mértékben mérséklődött, az összjövedelemhez mért állami adósságráta pedig stabilizálódott. A költségvetési egyensúly javulása azonban a gazdasági növekedés jelentős mértékű lassulásával járt együtt: 2007 utolsó negyedében a GDP éves gyarapodásának üteme az egyszázalékos szintet sem érte el. Az elmúlt hónapok hazai makrogazdasági folyamatait terhelő további kedvezőtlen jelenség a gyengülő konjunktúra körülményeihez képest változatlanul jelentős inflációs nyomás.

A fentiekben ismertetett makrogazdasági helyzet piaci fogadtatása vegyes, ez a forintvaluta és a forintban denominált eszközök piaci értékelésében egyértelműen megjelenik. 2007 közepe óta a megelőző háromnegyed évben felértékelődő tendenciájú forint mérsékelten gyengülő trendet vett fel, illetve ezzel párhuzamosan ismét jelentős növekedésnek indult a forintállamkötvényeket sújtó hozamfelár és a hitelkockázati swapok felára.

Az elkövetkező egy évben változatlanul nehéz és ingadozó makrogazdasági helyzettel, illetve piaci körülményekkel érdemes számolni. A hazai gazdasági növekedés üteme csekély mértékben erősödhet úgy, hogy a belföldi kereslet mérsékelten élénkül, az exportértékesítés lendülete pedig várhatóan lassulni fog. A fogyasztói infláció éves rátája várhatóan tovább mérséklődik, bár az élelmiszer- és energiaárak hatása e folyamatot jelentősen fékezheti.

MAGAS PÉNZ- ÉS TŐKEPIACI KOCKÁZATOK

A valuta-, kötvény- és részvényt piacokon azonban az elkövetkező év során is a szokásosnál jelentősebb mértékű volatilitásra lehet számítani.

A likviditási kockázat jelentős előresorolását külső és belső szerkezeti okok is indokolják.

A pénzügyi szektor környezeti kockázatai

Likviditási kockázat

A likviditási kockázat az utóbbi időben jelentősen előrelépett a környezeti kockázatok fontossági sorrendjében. E változás oka ismeretes módon nagyrészt a fokozódó inflációs nyomás miatt – a FED legutóbbi agresszív lazítását kivéve – emelkedő kockázatmentes kamatlábak, a jegybanki kamatot a bizonytalan környezet miatt akár jelentősen is meghaladó pénzpiaci kamatszintek, illetve az arra rakódó számottevő méretű kockázati felárak együttesében keresendő. Az euró pénzpiaci költség szint például 2007. harmadik negyedétől kezdve lényegében változatlanul magas szinten stagnál, a magyar szuverén kockázati felár helyzete pedig az utóbbi hónapokban romlott.

A magyar pénzügyi szektoron belül elsősorban érintett bankrendszer szempontjából azonban a likviditási kockázat előresorolását belső eredetű szerkezeti tényezők is indokolják. A magyar gazdaság nettó tőkeimportjának jelentős része a bankrendszeren keresztül bonyolódik. Ez a bankok mérlegén belül - az utóbbi években hagyományosan – a hitelexpanziónak az ügyfélbetét-

állományhoz képest lényegesen gyorsabb gyarodási ütemében testesül meg. Ennek következménye, hogy míg a statikus likviditási állapotot tükröző, likvid eszköz típusú mutatók állapota stabil és kedvező, a hosszabb távú, dinamikus szemléletű likviditási mutatók jellemzően romló tendenciájúak.

NÖVEKVŐ HITELEZÉSI KOCKÁZATVÁLLALÁS

Folyamatosan növekszik a hazai bankoknak a pénz- és tőkepiaccal szembeni nettó kitétsége, méghozzá egy olyan időszakban, amikor az ily módon megszerezhető források drágák, a piaci volatilitás pedig igen jelentős. Az említett tendencia továbbélése várható 2008-ban, mert a hitelexpanzió továbbra is lendületes, a hazai pénzügyi megtakarítási ráta korlátozott, míg a dezintermediáció, vagyis a pénzügyi megtakarításoknak az alapszerű megtakarítási formák felé való eltolódása pedig töretlen.

A likviditási kockázatokhoz kapcsolódóan kedvező jelenségeket is azonosíthatunk.

A likviditási kockázatokhoz kapcsolódóan ugyanakkor két kedvező körülményről is beszámolhatunk. Egyrészt a bankok egyre jelentősebb mértékben „támaszkodnak” a hazai pénzpiaci alapok, illetve az egyéb nyíltvégű alapok készpénzhányadának lendületesen gyarodódó állományára. E finanszírozási forma előnye a végső befektető számára az, hogy a bankbetétekkel szemben késlelteti a kamat- és árfolyam-nyereségadó megfizetését, a bankok számára pedig az, hogy magatartását tekintve a végső befektető a betétekhez hasonló kiskereskedelmi jellemzőkkel rendelkezik, különösen abban az esetben, ha a betétet elhelyező alapkezelő maga is a bank által vezetett csoport tagja. Másrészt enyhíti a likviditási kockázatokat az is, hogy a jellemzően határon keresztül nagykereskedelmi jellegű finanszírozás nagyobb részét külföldi anyabankok bocsátják hazai leányvállalataik rendelkezésére. E körülmény részben csökkentheti a kiskereskedelmi finanszírozást jellemzően meghaladó költségeket, részben pedig tompítja – bár teljesen nem szünteti meg – a piaci volatilitásnak a hazai bankokra gyakorolt hatását.

*Bár a banki portfólió-
minőség jelentősebb
arányú romlása nem
következett be, több
negatív tendencia is
megfigyelhető*

Hitelkockázat

2007-ben a fiskális megszorítások következtében megnövekedett ügyfélkockázat ellenére sem volt tapasztalható a banki portfólió-minőség jelentősebb arányú romlása. A lakossági hitelek értékvesztési hányada a korábbi években kialakult trendet tartva mérsékelt ütemben növekedett, a vállalati hitelek értékvesztése pedig a 2006. negyedik negyedévi leírási csúcsot követően egyenletesen lassult. Az utóbbi folyamatban természetesen szerepet játszhatott az a tény, hogy a vállalati csődráta a korábbi meredek emelkedést követően stabilizálódott, illetve enyhén csökkent, de akár az is, hogy 2006 végén az akkor gyorsan romló kilátások miatt a leírási folyamat kissé előreszaladhatott.

A fenti kép akár kedvezőnek is tűnhet, és mindenképpen bizonyos mértékű optimizmust sugallhat a további kilátásokat illetően. Ezzel szemben érdemes figyelni néhány negatív tendenciára. Egyrészt lendületesen emelkedett és emelkedik a háztartások eladósodottsága. Másrészt a rendelkezésre álló jövedelemhez viszonyított adósságráta – 2007 végén 51 százalékos volt – ugyan még mindig mérsékeltnek tekinthető, az adósságszolgálati ráta azonban 2007 végére 13 százalékot ért el, amely már érdemben meghaladja az eurótérség 10,5 százalék körüli átlagát. E két ráta közötti ellentmondás a magyar hitelpiacra jellemző rövidebb futamidők és magasabb kamatköltségek miatt alakulhatott ki. Nyilvánvalónak tűnik, hogy a lakosság átlagos hitelterhelése már ma is magasnak tekinthető, illetve, hogy 6-8 százalékos nominális nemzetgazdasági jövedelemnövekedés mellett 25-30 százalékos lakossági hitelexpanzió csak gyorsan növekvő adósságráták mellett tartható fenn.

Változatlanul nem létezik még az egyedi adósok hitelterheit, illetve a teljes hitelállomány eloszlását, koncentrációját tükröző teljes körű központi lakossági hitelnilyantartás. Ilyen adatbázis hiányában teljes értékű adósvizsgálat, illetve scoring természetesen nem végezhető. Figyelemre méltó összefüggés, hogy a szóban forgó adatbázis hiányából fakadó veszélyek növekvő, illetve magas szintű hitelpenetráció, vagyis egyedi adósok többirányú eladósodottságának magasabb valószínűsége esetén halmozottan jelentkeznek.

Az elmúlt időszakban folyamatosan megfigyelhető volt a hitelezési feltételek lazulása, illetve az egyre kockázatosabb termékek megjelenése. E tendencia egyik vonulata a hitel/fedezet arány növekedése, a kezdetben kedvező, később szigorodó feltételekkel kínált, türelmi időszaki konstrukciók kínálata, illetve a kizárólagosan eszközfedezet (ingatlan, illetve gépjármű) alapján nyújtott hitelek állományának növekedése. Emellett a forinthitelekhez képest változatlanul igen jelentős kamatelőny miatt folyamatosan növekszik a devizahitelek aránya, aminek révén emelkedik a banki ügyfelek fedezetlen árfolyamkockázatából adódó közvetett hitelkockázat is. E tendencia legújabb fejleménye a japán jen alapú, illetve a valutakonverziós opcióval kínált lakossági hitelek terjedése.

A jenhitelek különösen kockázatosnak tűnnek.

A JENHITELEKRŐL

A jenhitelek különösen kockázatosnak tűnnek, mert a magyar és a japán gazdaság, illetve valuta között semmilyen szoros konjunkturális vagy intézményes kapcsolat nincs. A jennek a forinttal szembeni történeti volatilitása pedig jóval nagyobb, mint amit eddig tapasztalhattunk az euró vagy a svájci frank esetében.

A japán jen forinthez viszonyított volatilitását érdemben növeli a hozamkockázatra alapozott, ún. carry trade valutaügyletekhez kapcsolódó ellentétes irányú árfolyammozgás. Ezen túlmenően a japán jen az elmúlt években jelentős mértékű leértékelődésen ment keresztül, amelynek nyomán vásárlóerő-paritásához képest jóval alacsonyabban értékelt, mint a svájci frank – vagyis hosszabb távon felértékelődésre hajlamosabb valutának tekinthető. A havi gyakoriságú valutakonverziós opcióval kínált többvalutas hitel pedig lényegében egy hitel- és egy befektetési termék kombinációja, amennyiben a valutanevek közötti választás az árfolyamkockázat rendszeres és gyakori megítélését teszi szükségessé. Ezt a kockázatot azonban nem szakmai ügyfél csak korlátozott mértékben képes megítélni és kezelni.

A magyar gazdaság növekedési teljesítménye belátható időn belül várhatóan csak csekély mértékben javulhat, az exportszek-

torban pedig kifejezett lassulás valószínűsíthető. E kép a vállalati hitelek minőségére gyakorolt hatás szempontjából kedvező lehet annyiban, hogy rövid távon a jellemzően belföldre értékesítő ágazatok (építőipar, ingatlanfejlesztés, kereskedelem stb.) helyzete javulhat, a bankok hazai vállalati ügyfelei a hitelállomány ágazati megoszlását tekintve pedig jellemzően ebből a körből, és jóval kevésbé az exportszektor képviselői közül kerülnek ki. Kissé hosszabb távon azonban a kérdés természetesen az, hogy milyen mértékű és tartósságú lehet az exportnövekedés lassulása. Ha jelentős mértékű és huzamosabb ideig fennálló a lassulás, illetve a visszaesés, az átgyűrűző hatások hamar elérhetik a belföldre értékesítő ágazatokat is.

A piaci kockázatok esetében az elmúlt fél évben további kedvezőtlen változások történtek.

Piaci kockázatok

A piaci kockázatok esetében az elmúlt fél évben további kedvezőtlen változások történtek, amennyiben a globális piaci trend negatívabbá vált, a volatilitás nőtt a korábbiakhoz képest, illetve a fejlődő piacok, a közép-kelet-európai régió – és ezen belül Magyarország – befektetői megítélése pedig egyértelműen romlott. A recesszió és az emelkedő infláció együttes fenyegetése következtében a jegybankok politikájának, illetve ezzel összefüggésben a piacok további mozgásának általános irányát is jelentős bizonytalanság övezi.

A piaci kockázatok fokozódása egyrészt természetesen a befektetési szolgáltatók saját számlás üzletága, illetve a biztosítástechnikai tartalékok kezelése terén jelent a pénzügyi szolgáltatók számára közvetlen veszteségkockázatot. Ugyanakkor érdemben emelheti a növekvő devizatartalmú hitelállományok közvetett hitelkockázatát, és az ugyancsak növekvő devizatartalmú banki mérlegekkel összefüggésben a banki szolvencia-mutatók instabilitását.

Figyelemre méltó az is, hogy az eszközoldalon jellemzően magasabb devizaállománnyal rendelkező hazai bankoknak mérlegfőösszegük folyamatosan növekvő hányadát kitevő nyitott devizapozíciók miatt azok mérlegen kívüli fedezetéről kell gondoskodniuk. E tekintetben azonban kockázatsökkentő tényező, hogy a nagyméretű külföldi szolgáltatók hazai leánybankjainak a saját anyavállalatuk személyében egyfajta természetes swap partner áll rendelkezésére, amellyel hosszú devizapozíciójukat az anyavállalat magyar befektetéséből származó hosszú forintpozíciókra

A piaci kockázatok kedvezőtlen változásai kihatnak a reputációs kockázatokra is.

elcserélhetik. A kamatkockázatot illetően pedig jelentős enyhítő tényező a változó kamatozású banki állományok túlsúlya, vagyis az átárazási periódusok jellemző rövidsége.

Reputációs kockázat: befektetések és jenhitel

A piaci kockázatok korábban tárgyalt növekvő trendje miatt az elkövetkező időszakban növekvő súllyal vetődhet fel a reputációs kockázat kérdése. Ez elsősorban a tágran értelmezett befektetési szolgáltatók jutalékos rendszerben forgalmazott termékeit, illetve nyújtott szolgáltatásait érintő kérdés, de felvetődhet a bankok és a biztosítók egyes kombinált, befektetési elemeket is tartalmazó hitel- vagy biztosítási termékeivel kapcsolatban is.

A reputációs kockázatok jellemző forrása a nem szakmai befektetőknek eladott magas volatilitású, illetve magas veszteségpotenciállal járó befektetési termékek értékesítése lehet. Itt nem feltétlenül derivatív termékek értékesítésére gondolunk, amelyek piaca ma Magyarországon erősen korlátozott, hanem olyan magasabb volatilitású, egzotikus vagy diverzifikálatlan, esetleg egyszerűen nem megfelelően feltárt kockázatú termékekre, amelyek bizonyos méretben, arányban illetve koncentrációban az adott befektető által várt vagy ismert szintet jelentős mértékben meghaladó kockázatokat rejthetnek magukban. Véleményünk szerint az elkövetkező időszakban ilyen eredménnyel járhat a befektetési egységhez kötött biztosítások tömeges értékesítése, az agresszív részvényhányaddal működő választható portfóliós magánpénztári szolgáltatások bevezetése, illetve bizonyos esetekben a befektetési elemekkel kombinált hiteltermékek tömeges értékesítése is.

Jövedelmezőség

A magyar pénzügyi szektor számára a 2007. év egyik legfontosabb eseménye a bankok tőkejövedelmezőségének jelentős csökkenése volt, amit a biztosítói szektor kisebb mértékű, de már a második egymást követő évben jelentkező hasonló elmozdulással követett. A hazai bankszektor, illetve általában a pénzügyi szolgáltatók jövedelmezősége ennek ellenére változatlanul magasnak tekinthető, a változás mértéke és gyorsasága azonban mindenképpen figyelemre méltó.

*A bankszektor
tőkejövdelmezőségének
csökkenése önmagában
nem váratlan esemény.*

A bankszektor tőkejövdelmezőségének csökkenése önmagában nem váratlan esemény. Több éve széles körben elfogadott nézetnek számít, hogy a szolgáltatói verseny fokozódása előbb-utóbb a banki kamatrés csökkenéséhez vezet majd, az értékesítéssel és az üzleti terjeszkedéssel összefüggő működési költségek dinamikusabb növekedése megmutatkozik, illetve hogy a kiskereskedelmi hitelüzlet felfutása nyomán emelkedhet az értékvesztés mértéke és aránya. A 2006–2007-es események ettől az előzetesen elképzelt forgatókönyvtől annyiban tértek el, hogy az itt felsorolt eredményrontó tényezőkön kívül, azokkal egyidejűleg jelentősen drágult a globális likviditás, és a fiskális kiigazítás is további terheket hozott létre kamatadó és az eredményt sújtó többletadók formájában, illetve erősen visszafogta a támogatott lakáshitelek volumen- és eredménybővítő hatását. Ezzel szemben a biztosítási szektor jövdelmezőségének csökkenése sokkal inkább a hagyományos biztosítási termékek iránti kereslet lassú gyarapodásával, illetve a nem-élet ági szolgáltatások terén kibontakozott élesedő versennyel függ össze. Utóbbiak közül a biztosítási hajlandóság szerény növekedése jelentős részben ugyancsak a költségvetési megszorításokkal függ össze.

Az elkövetkező egy év kilátásait tekintve egyrészt szembetűnő, hogy az itt felsorolt negatív hatású tényezők várhatóan továbbra is a rendszer részei maradnak, hatásuk változatlanul fennmarad. Ezért valószínűnek tűnik, hogy a szolgáltatói jövdelmezőség valamilyen mértékben 2008-ban is mérséklődni fog. Ugyanakkor valószínűtlen, hogy a 2007-ben tapasztalt jelentősen csökkenő trend fennmaradjon. E tekintetben a 2007. évi változás egy sor újonnan jelentkező eredményrontó tényező sokszerű összhatásának tulajdonítható, mely folyamat ismétlődése a mai ismeretek szerint 2008-ban nem várható. Lényeges körülmény azonban, hogy a csökkenő trendet mutató jövdelmezőség a kevésbé hatékony szolgáltatók helyzetét meggyengítheti, és elsősorban a kisebb méretű szolgáltatók között további intézményi konszolidációhoz vezethet.

*A bizonytalan üzleti
kilátások, illetve a
jelzálogpiaci válság
következtében várhatóan
nehezebben lehet majd
külső forrásból tőkét
szerezni.*

Tőkeellátottság

Az elkövetkező időszakban várhatóan csak a korábbiaknál nehezebben, illetve szigorúbb feltételek mellett lehet majd külső forrásból tőkét szerezni. Ez részben a bizonytalan üzleti kilátások következménye, részben pedig abból a körülményből származik, hogy a jelzálogpiaci és értékpapírosítási válság során számos je-

1. tábla:
A pénzügyi szektor tevékenységének fejlődése a közvetített eszközök állománya szerint

Megnevezés		Állomány (mrd Ft)			
		2001	2002	2003	2004
Intézmények szerint					
Bankok, szakosított hitelintézetek	mérlegfőösszeg	9 040	10 196	12 861	14 912
	kezelt ügyfélvagyon*	303	711	1 377	1 144
	Összesen	9 343	10 906	14 238	16 056
Befektetési vállalkozások	kezelt ügyfélvagyon*	1 176	1 077	425	410
Alapkezelők	kezelt eszközök	711	950	964	1 167
Pénzügyi vállalkozások	mérlegfőösszeg	559	841	1 260	1 636
Biztosítók	mérlegfőösszeg	763	927	1 082	1 413
Pénztárak	vagyoneérték**	582	776	1 014	1 412
Szövetkezeti hitelintézetek	mérlegfőösszeg	638	779	898	1 053
Összesen		13 772	16 256	19 881	23 149

* a letéti állomány nélkül, piaci értéken

** piaci értéken

lentős méretű szolgáltató nagyarányú veszteségeket szenvedett el, és maga is eszközértékesítésre, illetve tőkepótlásra szorult, illetve szorul.

Az említett körülmények között természetes módon növekszik a pénzügyi szolgáltatók belső forrásképződésből történő tőkésítésének jelentősége. Ez hosszabb távon lényegében válasz arra a követelményre, hogy a szolgáltatók kockázatvállalásának (tőkeszükségletének) növekedése ne haladja meg az osztalékként ki nem fizetett nettó eredmény alapján számított tőkejövedelmezőség szintjét. Ezt a követelményt a hazai bankok átlaga csaknem teljes mértékben teljesíti, de a jövedelmezőség 2007. évi csökkenését követően kismértékben már elmarad attól. A biztosítók adatai alapján számolt átlagérték viszont e követelménynek nemcsak megfelel, hanem jelentősen felülteljesíti, vagyis a szektor egészét tekintve jelentős tőkefelesleg képződik. A belső tőkésíté-

			Növekedés (%)					
2005	2006	2007	2002	2003	2004	2005	2006	2007
17 588	21 068	24 356	12,8	26,1	15,9	17,9	19,8	15,6
1 491	1 809	2 211	134,8	93,8	-16,9	30,3	21,3	22,3
19 078	22 877	26 567	16,7	30,5	12,8	18,8	19,9	16,1
518	689	856	-8,4	-60,6	-3,3	26,1	33,2	24,2
1 985	2 681	3 353	33,5	1,5	21,1	70,1	35,1	25,0
2 014	2 200	2 675	50,6	49,8	29,9	23,1	9,3	21,6
1 701	1 956	2 259	21,5	16,7	30,6	20,3	15,0	15,5
1 899	2 350	2 797	33,3	30,7	39,2	34,5	23,7	19,0
1 263	1 360	1 519	22,1	15,3	17,2	19,9	7,7	11,7
28 457	34 113	40 026	18,0	22,3	16,4	22,9	19,9	17,3

si követelmény teljesítésének hiánya tehát egyelőre az átlagtól elmaradó bank, illetve az átlagos teljesítményt el nem érő biztosító esetében jelenthet kockázatot.

A külső forrásból történő tőkésítés kockázatát természetesen jelentősen enyhíti az a körülmény, hogy a hazai bankok és biztosítók mögött jelentős méretű pénzügyi szolgáltató anyavállalatok állnak. Bár a szóban forgó anyavállalati kör tőkeszerző képességéhez átlagos piaci és üzleti környezetben nem férhetne kétség, napjainkban fennáll annak a kockázata, hogy egyes anyavállalatok tőkeszerző képessége – a már említett kedvezőtlen körülmények hatására – meggyengül, illetve hogy az elszenvedett veszteségek, valamint a kedvezőtlen irányban megváltozott üzleti körülmények miatt fejlesztési stratégiáját a magyarországi leányvállalat tőkebővítését korlátozó irányban változtatja meg.

A pénzügyi közvetítés fő folyamatai

A pénzügyi szektor növekedése

A közvetített állomány növekedésének lassulása a nominális GDP ütemvesztésével arányos.

A magyar pénzügyi szektor által közvetített állományok növekedése 2007 során mérsékelten lassult, de az év eleje és vége között regisztrált 17 százalékos növekedés csak kis mértékben maradt el a megelőző öt év 20 százalék körüli átlagától. A lassulás a nominális GDP növekedésének ütemvesztésével arányos. Ennek következtében a pénzügyi közvetítés mélységét kifejező eszközpenetrációs ráta emelkedése a korábbi évekhez hasonló ütemben folytatódott. 2007 végén a közvetített összes eszköz-állomány a GDP 158 százalékát tette ki. A közvetített állományok gyarapodásának üteme 2007 első felében csökkent, majd ismét nőtt. Ez az évközi ingadozás túlnyomó részben a forint év eleji fel-, majd újbóli leértékelődésével járó technikai hatásnak tulajdonítható.

2007-ben tovább folytatódott az alapszerű vagyonkezelési típusú tevékenységek térnyerése a hitelező intézmények és a biztosítók mérlegén keresztül történő közvetítés rovására. Ez az – általában dezintermediációként emlegetett – folyamat különösen erősnek tűnik, ha a biztosítók befektetési egységekhez kötött állományait tényleges tartalmuknak megfelelően az alapszerűen kezelt közvetítési formákhoz soroljuk. Ilyen módszertan szerint az utóbbiak éves növekedése 23 százalékos, a mérlegén keresztüli közvetítésé pedig 15 százalékos volt. Különösen szembetűnő a biztosítók tevékenységének markáns eltolódása a befektetési egységekhez kötött állományok irányába a hagyományos biztosítási termékekhez kötődő állományok rovására.

A hitelpiac növekedése

A hitelezési tevékenység dinamikus növekszik és azon belül is a bankhitelek közül a devizahitelek aránya nőtt.

A hazai pénzügyi szektor hitelezési tevékenysége a pénzügyi közvetítés általános lendületét meghaladó dinamizmust mutat. A bankok, a szövetkezeti hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások által nyújtott összes ügyfélhitelek állománya 2007-ben érdemi mértékben gyorsuló ütemben, 21 százalékkal bővült. E gyorsulás nagyjából a külföldre nyújtott hitelek (magyar bankok külföldi leánybankjainak nyújtott bankközi hitelek) 77 százalékos bővüléséből eredt, aminek következtében 2007 végén az összes ügyfélhitelek mintegy kilenc százalékát külföldiek számára helyezték ki. A külföldi állomány részarányának gyors növekedése arra

figyelmeztet, hogy a jövőben a magyar bankrendszer hitel- és egyéb kockázatainak elemzésekor külföldi – elsősorban pedig a környező országokra vonatkozó – tényezőket is fokozódó mértékben szükséges figyelembe venni.

Az ügyfélhitel-kihelyezések lendülete a belföldi ügyfelekkel szemben is mérsékelten gyorsult, ami a gyengülő hazai gazdasági konjunktúra körülményei között a hitelek általános jövedelmefedezettségének csökkenésére utal. Az összesen 18 százalékos állományi expanzió tempója mind a vállalatoknál, mind pedig a háztartásoknál fokozódott, bár a háztartásokkal szembeni állományok a korábbi évek gyakorlatával összhangban jóval gyorsabban növekedtek. Figyelemre méltó a rövidebb lejáratú, vagyis az adósságszolgálati rátát a lakossági eladósodás átlagos üteménél is gyorsabban növelő fogyasztási hitelek folytatódó térnyerése.

Az ügyfélhitel-állománynak a pénzügyi közvetítés általános mértékét meghaladó növekedése jelentős részben a hitelező intézmények, elsősorban a bankok likvid eszközeinek a mérlegen belüli csökkenő arányával magyarázható. E jelenség – egyéb okok mellett – elsősorban a 2007 során jellemzően dráguló likviditással hozható összefüggésbe.

A hitelpiac hitelezői oldalának intézményi szerkezetét tekintve szembevetendő a szövetkezeti hitelintézetek piaci részarányának folytatódó érdemi csökkenése. További jelentős fejlemény a pénzügyi vállalkozások piaci részarányának legújabb keletű lendületes emelkedése a nem-pénzügyi vállalatok finanszírozásában, mind a gépjármű-, mind pedig az ingatlanfinanszírozás területén.

A hitelállományok növekedése 2007 első felében jelentősen lassult, majd az év második felében ismét jelentős gyorsulás következett be. Ez a fejlemény gyakorlatilag teljes egészében a valutaárfolyam év közbeni mozgásának tulajdonítható.

A bankhiteleken belül 2007-ben gyorsuló ütemben emelkedett a deviza-, elsősorban pedig a viszonylag alacsony kamatozású svájci frank hitelek aránya. Az év végén az összes banki ügyfélhitel 63 százaléka állt fenn külföldi valutában. A devizahitelek térnyerésének gyorsulása nagy valószínűséggel összefügg a forintnak a 2006. évi átmeneti instabilitást követő érdemi felértékelődésével.

Az ügyfélkövetelések állománya 17 százalékkal nőtt.

Nem meglepetés a ROE jelentős csökkenése, amely változatlanul magasnak tekinthető.

A pénzügyi befektetések alakulása

A magyar pénzügyi szektor intézményeinél elhelyezett ügyfélbefektetések állománya 2007 során mérsékelten lassuló, a hitelpiaci állománynövekedéstől elmaradó, ugyanakkor a nominális összjövedelem gyarapodásához képest magasnak mondható közel 17 százalékos ütemben bővült. A lassulás a belföldi befektetések egyes kategóriáit tekintve csaknem teljesen általános érvénnyel jelentkezett, az összes belföldi befektetés expanziójának üteme pedig az előző évi 17 százalékról 14 százalékra esett vissza. Ennek okai között megemlítendő az év során gyengülő hazai gazdasági konjunktúra, illetve pénzügyi megtakarítási hajlandóság, valamint az alapszerű befektetési formák esetében a 2007 végén bekövetkezett kedvezőtlen értékpapír-piaci fordulatnak a piaci áron értékelt eszközök értékére gyakorolt kedvezőtlen hatása. Ezzel szemben a hitelintézetek külföldi forrásai 2007-ben 29 százalékkal bővültek, a szolgáltatóknál felmerült összes befektetési állományon belüli részesedésük pedig elérte a 21 százalékos mértéket.

A hitelintézetek – és végső soron az egész hazai pénzügyi szektor – növekvő mértékben rá van utalva számottevő arányú külföldi megtakarítás igénybevételére. Mindez növekvő kockázatot jelent olyan időszakban, amikor a kockázati felárak jelentősen növekedtek, a likviditás világméretben drága. A hazai hitelintézetek helyzetét a belföldi megtakarítások általános szűkösségén túlmenően a korábban már említett dezintermediációs folyamat is súlyosbítja. Az utóbbi tendenciába illeszkedik a hitelintézeti ügyfélbetéteknek mindössze nyolc százalékos növekedése, ami a kezelt ügyfélvagyon, a biztosítási díjtartalékok, a befektetési alapokban kezelt eszközök és a pénztári állományok 15-27 százalékos növekedési rátáival áll szemben.

A pénzügyi szolgáltatók jövedelmezősége

A 2007. év egyik legfontosabb hazai eseménye a bankrendszer tőkejövedelmezőségének (ROE) magas szintről történő jelentős csökkenése volt. Ez a tény nem okozott meglepetést abban az értelemben, hogy szükségszerű bekövetkezését évek óta az elemzők széles köre – egyebek között a Felügyelet több tanulmánya is – előre jelezte. A banki jövedelmezőség csökkenése az említett előrejelzésekkel összhangban jelentős részben a szolgáltatói verseny fokozódása, a piaci terjeszkedés és a technológiai fejlesztés

költségvonzatai, valamint a lakáshitelek támogatásának visszaszorulása miatt következett be. A fenti tényezőkhöz azonban hozzájárult a bankszektor kedvezőtlenebbé vált adóztatása, beleértve a kamatadó forrásterelő hatását, a hazai gazdaság gyengülő megtakarítási képessége és nem utolsósorban a 2007-ben jelentősen megdrágult likviditás is.

Az előzőekkel szemben azonban figyelemre méltó, hogy a bankrendszer 18 százalékos, illetve az egész hazai pénzügyi szektor 19 százalékos átlagos tőkejöveldelmezősége mind az európai átlagértékekhez, mind pedig a szektor üzleti növekedési üteméhez képest változatlanul magasnak tekinthető, és a megelőző három év kiemelkedően magas értékeit leszámítva előnyösen illeszkedik saját történeti trendjébe.

A pénzügyi szolgáltatók tőkehelyzete

A hazai pénzügyi szektor tőkehelyzete mind rövid, mind pedig hosszú távon biztonságosnak tűnik.

A hazai pénzügyi szektor tőkehelyzete a kockázattal arányos tőkekövetelménnyel rendelkező szektorokat tekintve mind rövid távú (statikus), mind pedig hosszú távú (dinamikus) mutatók alapján megfelelően biztonságosnak tűnik. Statikus szemléletben 2007 végén az egyes szektorok átlagos tőkemegfelelési szintjei a kockázat alapján meghatározott tőkekövetelmény 130–228 százalékát érték el, melyek közül az alacsonyabb érték a bankszektorra, a magasabb pedig a biztosítási szektorra vonatkozik. A biztosítási szektor átlagos tőkemegfelelési szintje 2007-ben tovább emelkedett, a bankok, a szövetkezeti hitelintézetek, valamint a befektetési vállalkozások esetében pedig e szint mérsékelten csökkent. Itt azonban figyelembe kell venni, hogy a 2007 végére vonatkozóan rendelkezésre álló előzetes értékek egyelőre nem tartalmazzák a nem auditált folyó évi eredmény összegét. Különösen a bankok esetében figyelemre méltó, hogy a 2007-ben elért eredmény auditálása esetén az előző év végével csaknem azonos szintű szolvenciaráta és tőkemegfelelési szint kialakulása várható.

A hazai pénzügyi szektor egyes intézménytípusai közül a befektetési vállalkozások és a biztosítók számottevő mértékű belső tőketöbbletet halmoztak fel 2007-ben. A szövetkezeti hitelintézeteknél kismértékű belső tőketöbblet, a bankoknál pedig, több év óta első alkalommal kismértékű belső tőkehiány tapasztalható. Az eredményeket árnyalja, hogy az említett többletek, illetve hiányok a bankoknál meglehetősen gyorsan, a másik három szek-

tornál pedig jóval lassabban növekedő kockázatvállalás mellett jöttek létre. Mindennek alapján a befektetési vállalkozások, a biztosítók és a bankok belső tőkeképzési képességének alakulását egyértelműen kedvezőnek ítélnénk. A szövetkezeti hitelintézetek eredménye annyival kedvezőtlenebb, hogy bár a szektor átlaga elegendő tőkét termel a saját üzleti növekedése szükségletének fedezéséhez, a szóban forgó növekedés viszont érdemi értékben elmarad a hitelpiac általános expanziójától, vagyis a takarékszövetkezetek piaci részesedésének csökkenését eredményezi.

II. A FELÜGYELETI TEVÉKENYSÉG 2007. ÉVI TAPASZTALATAI

A Felügyelet a felügyelési tevékenysége során a prioritások kialakításánál figyelembe vette az általános kockázatokat, napi tevékenysége során szem előtt tartotta azok veszélyeit és hatását.

A Felügyelet a felügyelési prioritások kialakításánál figyelembe vette az előző fejezetben is kiemelt általános kockázatokat, azok veszélyeit és hatását a napi tevékenysége során szem előtt tartotta, ugyanakkor a felügyelési tapasztalatok maguk is felszínre hoztak általánosítható összefüggéseket, kockázatokat.

A Felügyelet tevékenységének legfontosabb felügyelési termékei a saját hatáskörében hozott határozatok. 2007 során összesen 4014 határozat született, melynek 25 százaléka prudenciális, 70 százaléka piacfelügyeleti és öt százaléka egyéb határozat volt.

A Felügyelet 2007. december 31-én összesen 2139, a pénzügyi, tőkepiaci, biztosítási és pénztári szektorhoz tartozó intézményt, jogi személyiségű céget és több mint hetvenezer személyt tartott nyilván. A felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények száma egy év alatt 44-gyel nőtt.

MÓDOSULÓ MÓDSZERTAN

2006 folyamán kezdődött el annak a módszertannak a kialakítása, melynek alapján a minősítések és kockázati hatáselemzések határozzák meg a vizsgálati prioritásokat és az intézmények kockázati besorolását. Ennek alapján a piaci szempontból nagyobb figyelmet érdemlő intézmények körében gyakoribbá és összetettebbé vált a kockázatértékelés, a „gyenge” hatással rendelkező intézményeknél pedig egyszerűbbé. A Felügyelet e módszertan alkalmazásával úgy csoportosíthatja az erőforrásait, hogy minden intézmény a súlyának megfelelő figyelmet kapjon. A felügyelés alapját a kockázat- és az intézményértékelések, a vizsgálati prioritások meghatározása és ellenőrzése, a vizsgálatok és azok eredményei, illetve a hatásukra hozott intézkedések és ezek végrehajtásának ellenőrzése képezte.

2007-ben nagyobb hangsúlyt kapott a tematikus felügyelés.

2007-ben nagyobb hangsúlyt kapott a tematikus felügyelés, az intézményekkel aktuális témakörökben folytatott prudenciális megbeszélés, tárgyalás, valamint az egy-egy kérdéskörben történő problémafeltáró, tájékoztató megbeszélés, konzultáció, illetve a kiemelt figyelmet kiváltó tevékenységek, termékek, eljárások célvizsgálata.

A felügyeleti erőforrások elosztásának alakulása

A felügyelés hatékonyságának javítása érdekében 2006. január 1-jétől az erőforrások ésszerű elosztását figyelembe vevő rendszer kialakítására került sor, melynek keretében a felügyelői szakértői munkaórák és erőforrások a kockázatok alapján kerültek elosztásra.

A 2006–2007-ben helyszíni vizsgálatokra fordított szakértői kapacitások vizsgálati szakaszonkénti megoszlását az alábbi táblázat mutatja:

2. tábla:
Helyszíni vizsgálatokra fordított szakértői kapacitások megoszlása

	2006		2007	
	Szakértői órában	Százalékban	Szakértői órában	Százalékban
Vizsgálat előkészítése	9 223	10	6 601	10
Vizsgálat elvégzése	40 885	43	27 711	40
Jelentés írása	29 693	31	20 263	29
Vizsgálat lezárása	16 259	17	14 784	21
Összesen	96 060	100	69 358	100

A helyszíni vizsgálatokról a hangsúly a folyamatos felügyelésre, illetve a cél- és témavizsgálatokra került át.

A fenti táblázatból látható, hogy 2007-ben a helyszíni vizsgálatokra fordított kapacitások mennyisége az előző évhez képest közel 30 százalékkal csökkent. Ennek oka alapvetően az, hogy a Felügyelet a korábbiakban – jogszabályi kötelezés alapján bizonyos időszakonként – végzett átfogó vizsgálatokról áttért a minden szempontból hatékonyabb, a kockázatokra koncentrálnak felügyelés megvalósítására. Ennek okán bizonyos intézménytípusok (pénz-

ügyi vállalkozások, pénztárak, biztosító egyesületek) esetében átalakult a felügyelés módszertana, és a tematikus felügyelés módszerét alkalmazzák. A hangsúly a helyszíni vizsgálatokról, azaz az ad hoc helyszíni információgyűjtésről átkerült a felügyelt intézményekkel való állandó kapcsolattartás keretében történő információgyűjtésen alapuló folyamatos felügyelésre, a kockázatok folyamatos értékelésére.

Előtérbe kerültek a cél- és témavizsgálatok – a vizsgált intézmények teljes tevékenységét átfogó vizsgálatok helyett –, amelyek a folyamatos felügyelési tevékenység és kockázatértékelési tevékenység által azonosított kockázatokra fókuszáltak. A kockázatok azonosítása rendkívül alapos előkészítő tevékenységet igényel, ekkor történik a vizsgálat konkrét céljának, eszközeinek, módszereinek pontos meghatározása az azonosított kockázatokra figyelemmel. A célirányosabb, így tehát hatékonyabb vizsgálatok időigénye, különösen a helyszíni szakasz idő- és kapacitásigénye ezért kevesebb, mint a korábbi átfogó vizsgálatoké.

A Felügyelet nem helyszíni kapacitásainak teljes körű mérése 2007 harmadik negyedévében kezdődött meg, így e tekintetben érdemi összehasonlításra alkalmas adat jelenleg még nem áll rendelkezésre.

Prudenciális felügyelés

A Felügyelet 2007. évi vizsgálati prioritásai

A Felügyelet célja, hogy elősegítse a felügyelt intézmények megbízható működését, jogszabálykövető magatartását, ezért – hasonlóan az előző évekhez – 2007. évre vonatkozóan is meghatározta felügyelési (vizsgálati) prioritásait. Az általános prioritásokat minden vizsgált intézménynél értékeli, az intézményspecifikus prioritások értelemszerűen csak egy-egy intézménytípusra vonatkoznak.

2007-ben a tőkehelyzet, az adatszolgáltatás, az eszközminőség, a rendszerkockázat, a compliance, a pénzmosás elleni fellépés és a fogyasztóvédelem szerepelt a – kockázati kilátások alapján meghatározott – általános prioritások között.

2007-ben a Felügyelet 117 bírsághatározatot adott ki, amelyek az összes érdemi intézkedést tartalmazó határozatok számának megközelítőleg 1/10-ét tették ki. Összhangban a meghatározott általános vizsgálati prioritásokkal, a bírsághatározatok mintegy 2/3-át az adatszolgáltatási kötelezettség megsértése, míg tíz szá-

A vizsgálatok hangsúlya összhangban van az általános és az intézményspecifikus vizsgálati prioritásokkal.

zalékát bennfentes kereskedelem, illetve piacbefolyásolás indokolta. Bár az utóbbi két kategória a bírságok számát tekintve nem jelentős, azonban a kiszabott bírságösszegek meghatározó részét képezik.

Intézményspecifikus prioritások

- A *pénzügyi csoportok* esetében a CRD-t implementáló módosított, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló törvény előírásai gyakorlati alkalmazásának ellenőrzése kapott nagy hangsúlyt a vizsgálatok során. Ez kiegészült a hitelintézetek és a pénzügyi vállalkozások esetén az ingatlanlízing, a jelzálogjog, a vételi jog érvényesítése, a tulajdonosi kockázat, a faktoring, a közraktár működése/közraktárjegy fedezete mellett nyújtott hitelek, a fióktelepek működése és az elszámolásforgalom témákkal.
- A *befektetési vállalkozások* esetében a szabványosított és az OTC határidős ügyletek letéti követelményeinek, a fedezetek fizikai elhelyezésének, a kapcsolódó nyilvántartásoknak, az ügyfelek pénz- és értékpapír-követelése fedezettségének, a nyugdíj-előtakarékossági és a start számlák vezetésének, valamint a MiFID-et implementáló, a befektetési vállalkozásokról és az árutőzsdei szolgáltatókról szóló törvény követelményrendszerének való megfelelés vizsgálata került előtérbe.
- A *befektetési alapkezelőknél* a hozamszámítás és hozamközzététel, a limitek betartása és limitfigyelés, a tranzakciók, a letétkezelési tevékenység vizsgálata és a napon belüli ügyletek, a napon belüli limitsértések vizsgálata kapott hangsúlyt.
- A *biztosítóknál* a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítás, az igényfelmérés az életbiztosítás esetében, a vagyionkezelési tevékenység, a biztosításközvetítői regiszter és az elhatárolt szerzési költség tartozott a kiemelt kockázatok közé.
- A *pénztáraknál* a tízéves várakozási idő letelte, az egészség- és önszegélyező pénztárak szolgáltatásai, a nulla egyenlegű magánnyugdíj-pénztári tagok kérdése, a működés finanszírozása, a működési költségek, a magánnyugdíjpénztáraknál a választható portfóliós rendszerek vizsgálata kapott elsőbbséget.
- A *pénzügyi visszaélések vizsgálata* során a közhitelesség és az okmánybiztonság fokozása az ügyfél-azonosításban, a szokatlan ügyletek intézményi szűrésének eszközrendszere és módszertana, a hitelezési csalások, továbbá az elektronikus fizetési eszközökkel való visszaélések megelőzése képezte a Felügyelet meghatározó feladatát.

A kockázati besorolás határozza meg a vizsgálatok ütemezését, mélységét és prioritásait.

A Melléklet tartalmazza a Felügyelet és a felügyelt szektorok tevékenységére vonatkozó összefoglaló statisztikákat, azon belül a 2007. évben hozott intézkedések statisztikai összesítését.

Kockázatértékelés, vizsgálati tapasztalatok

A prudenciális felügyeléshez hozzátartozik a felügyelt intézményekről negyedévenként készített kockázatértékelés, melynek során a különféle forrásokból rendelkezésre álló információk (a Felügyelet felé történő adatszolgáltatás, publikus információk, panaszok) alapján soroljuk be az intézmények személyi, működési és üzleti kockázatait. Az intézmények kockázati besorolása meghatározza a vizsgálatok ütemezését, mélységét és prioritásait, a kockázatosabbnak ítélt intézményeknél a különböző intézkedéseket.

VALIDÁCIÓS VIZSGÁLATOK

A CRD-t implementáló törvény hitelintézeti alkalmazásával kapcsolatos megítélésünk összességében pozitív. Az intézmények és a Felügyelet közötti párbeszéd, a *home* („székhely szerinti”) felügyelettel való együttműködésben közvetített *host* („fogadó”) elvárások, a szabályozás előkészítésében folyó együttműködés, az intézmények által a felkészülés során szerzett tapasztalatok és az anyaintézmények támogatása is hozzájárult ahhoz, hogy az intézmények ma már reálisabban mérik fel a feladat nagyságát. A Felügyelet és az intézmények között azonban olyan szakértői szintű szakmai párbeszéd alakult ki, amelyre a Felügyelet támaszkodhat.

A Felügyelet működésével kapcsolatos tapasztalatok közül elsősorban azt tartjuk fontosnak, hogy a Felügyeletnek egyfajta kiegyenlítő szerepet kell játszania a *home* felügyelettel, és ennek következtében az anyavállalatok által támasztott, meglehetősen egyenlőtlen elvárások között.

A Felügyelet 2007-ben két banknál tartott prevalidációs vizsgálatot, két esetben működési kockázattal, három esetben pedig hitelezési kockázattal kapcsolatos validáció zajlott le, és egy vizsgálat még folyamatban van. Ezen túlmenően a hazai viszonylatban nem pénz-

ügyi csoporttag hitelintézeteknél a Felügyelet több esetben vett részt a nemzetközi csoportra vonatkozó együttes döntési (joint decision) eljárásban.

A hazai pénzügyi csoportok esetében az elmúlt egy év intenzív fejlesztései és konzultációi eredményeként mind a CRD ismeretében, mind a kockázattudatosságban jelentős előrelépés történt. Az erőforrások többségét az intézmények ma is a minősítési rendszerek, minősítő modellek és kockázati paraméterek becslése érdekében használják fel, és valamelyest erősödött az ún. „alkalmazási környezet” jelentősége. Erőteljesebb a belső ellenőrzés véleményezési aktivitása, és jelentős mértékben javult a belső ellenőri riportok színvonala. A belső szabályozások ugyanakkor jellemzően nem kapnak megfelelő figyelmet.

A modellezéssel kapcsolatos feladatok terén összességében pozitív a kép. A szektorban professzionális tudás halmozódott fel, és a tapasztalatok azt mutatják, hogy semmilyen minőségi különbség nem mutatható ki a lokális fejlesztésű modellek rovására, sőt inkább szofisztikáltabbak, átgondoltabbak, több oldalról teszteltek, mint a központi fejlesztésűek, és a továbbfejlesztés irányai is ismertek.

Mára jelentős különbség alakult ki a pénzügyi csoportok és a csoporthoz nem tartozó, egyedi intézmények felkészültsége, tudásbázisa között. A jelentős piaci szereplő hazai csoportok a fejlett megközelítések alkalmazására való felkészülés során óriási fejlesztéseket hajtottak végre, szemléletváltáson mentek keresztül, és mindehhez fontos módszertani támogatást kaptak az anyavállalatoktól, egyúttal folyamatos nyomás alatt álltak a feladatok ütemezését illetően. A kisebb *solo* intézmények többsége ezzel szemben az egyszerű megközelítéseket választotta, jellemzően 2007 végére ütemezve a felkészülés befejezését.

A szövetkezeti hitelintézetek felkészülése az új tőke-szabályozás alkalmazására ellentmondásos. Egyik oldalon valamennyi szövetkezeti hitelintézet a legegyszerűbb módszereket kívánja alkalmazni, amit a szektor adatai is indokolnak. Felügyeleti oldalról a

A Felügyelet tizenhárom, hazánkban tevékenykedő pénzügyi csoport teljes körű integrált felügyeletét látta el.

felkészülés során mindvégig hangsúlyos szerepet kapott az arányosság elvének alkalmazása a kis intézmények kezelésében. Másik oldalon a feldolgozott könyvvizsgálói beszámolók, valamint testületi jegyzőkönyvek alapján az látható, hogy míg az új szabályok elsősorban az intézmények kockázatvállalási, kockázatértékelési és kockázatkezelési attitűdjében kívánnak minőségi változásokat generálni, ugyanakkor éppen ezek a területek a legtöbb szövetkezeti hitelintézetnél még a szervezeti struktúrában és kultúrában nem jelennek meg. A két létező takarékszövetkezeti integráció esetében annyiban kedvezőbb a helyzet, hogy ha a tagintézmények nem is, központi szervezeteik már hosszabb ideje készülnek a változásokra.

A befektetési vállalkozásoknak a CRD-t implementáló törvény alkalmazására való felkészülésével kapcsolatban nehézséget jelent a hitelkockázat, működési kockázat, devizaárfolyam-kockázat, nagykockázat és árukockázat kezelésére és tőkekövetelményére vonatkozó részletes szabályokat tartalmazó kormányrendelet késedelme.

A Felügyelet az elmúlt évben összesen tizenhárom, Magyarországon tevékenykedő *pénzügyi csoport* teljes körű, integrált felügyeletét látta el. Ennek keretében a csoporthoz tartozó összes pénzügyi intézmény (univerzális bank, pénzügyi vállalkozás, befektetési alapkezelő, biztosító stb.) tevékenységét figyelemmel kíséri, és ezáltal jobban rálát a csoporton belüli folyamatokra, esetleges kockázatokra.

HOME-HOST EGYÜTTMŰKÖDÉSEK

A Hpt. 96/B §-a rendelkezik arról, hogy a pénzügyi csoportok hatékony felügyelete érdekében az összevont alapú felügyeletért felelős hatóság és a többi illetékes hatóság írásbeli koordinációs és együttműködési megállapodásokat köt. A nemzetközi felügyeleti együttműködésben jelenleg a szabályozások és a felügyelési gyakorlat közelítése – konvergenciája – a legfontosabb

fejlődési irány. Ennek eredményeként az egy-egy csoportra specializált többoldalú együttműködési megállapodások, és a felügyelői kollégiumok (supervisory colleges) jelentőségének növekedése tapasztalható. Az EU munkacsoportok ebben a keretben a horizontális konvergenciát (is) biztosítják annak érdekében, hogy a megközelítések ne csak egy-egy csoport felügyelésében mutassanak azonos irányba.

A *home-host* együttműködés terén a hazai piacon jelentős szerepet betöltő pénzügyi csoportok esetében a Felügyelet megfelelő elismertséget vívott ki magának ahhoz, hogy szakmailag megalapozott véleményét a közös döntésekben, illetve az együttműködés során figyelembe vegyék.

Az OTP-csoport esetében mint az egyetlen *home* felügyelés alá eső intézménynél különösen szükséges, hogy minden olyan ország felügyeleti hatóságával legyen együttműködési megállapodás, ahol az OTP Bank Nyrt-nek érdekeltsége van. A Felügyelet mint *home* felügyelet már 2006-ban kezdeményezte egy multilaterális együttműködési megállapodás megkötését. E tekintetben jelenleg különösen az orosz és az ukrán felügyeletekkel szükséges az együttműködés formális kereteinek kialakítása.

A magyar piacon szignifikáns leányvállalatok miatt az olasz – Banca d'Italia (BI) – és az osztrák Financial Market Authority (FMA) – felügyelettel való együttműködés tekinthető a leginkább kiemelkedőnek, mind az együttműködés rendszerességét, gyakoriságát, mind pedig tartalmát illetően.

A BI az elsők között volt az új típusú College-Meetingek megszervezésében, és a megbeszélések hozzáadott értékét, a felügyelési gyakorlatok közelítését előmozdító közös feladatokat, a lefedett témákat figyelembe véve ma is a leghatékonyabb.

Az osztrák tulajdonban álló csoportoknál az FMA-val való együttműködési megállapodás alapján évenként zajló kétoldalú megbeszélések mellett az osztrák felügyelet megszervezte a Core-College-oknak megfelelő

tartalmú „Cooperation Meetingeket” mindkét olyan osztrák tulajdonú bankra vonatkozóan, ahol a validálás előkészítése megkezdődött (az egyik csoport esetében a validáció időközben sikeresen befejeződött.)

Az egyes intézménytípusokhoz kapcsolódó kockázatértékelések és vizsgálatok tapasztalatait tekintve a pénzügyi csoportok esetében a kockázati szintek alacsonynak, illetve mérsékeltnek mondhatók.

A pénzügyi csoportok tevékenységét a Felügyelet kiemelt figyelemmel kíséri.

A PÉNZÜGYI CSOPORTOK

A pénzügyi csoportok tevékenységének az összes közvetített állományon belüli részaránya változatlanul túlnyomó (aggregált adatok szerint 90 százalékos). A csoporttevékenységen belül azonban csökken (53 százalékos) a felügyeleti konszolidáció körébe eső belföldi közvetítés súlya, illetve gyorsan növekszik a külföldi leányvállalatok és a konszolidált bankcsoportokhoz kapcsolódó, de nem konszolidált intézmények szerepe. E helyzet kialakulásához egyaránt hozzájárult a közvetített állományok szerves fejlődése és egyes 2007. évi intézményi változások. A külföldön végzett közvetítés állományi súlya aggregált adatok alapján 2007-ben másfél százalékponttal, közel kilenc százalékra növekedett. E tevékenység súlya tehát egyelőre viszonylag csekély, de gyorsan növekszik. A külföldön végzett közvetítés sajátos kockázata, hogy az azt közvetlenül végző leányintézmények nem tartoznak a Felügyelet *solo* intézményi felügyeleti hatáskörébe, s ezért környezetükre, valamint tevékenységük részleteire rálátásunk korlátozott.

Az összevont felügyelet alá tartozó bankcsoportokhoz tartozó intézmények száma 2007-ben tovább növekedett, mindez a csoportok irányítási és ellenőrzési feladatainak növekedésére, és az abból származó kockázatok fokozódására utal.

A bankcsoportok piaci részaránya sajátosan oligopolisztikus szerkezetet mutat.

A bankcsoportok piaci részarányának vizsgálata alapján a hazai pénzügyi piac sajátosan oligopolisztikus szerkezete rajzolódik ki. A teljes állományi közvetítés pontosan egynegyede az OTP-csoport kezében van, pontosan felét pedig nyolc, meglehetősen hasonló méretű nagybanki csoport bonyolítja. A közvetítés koncentrációja fokozódik, ugyanis 2007-ben mind az OTP, mind pedig az egyéb nagybanki csoportok térnyerése jellemző volt.

A pénzügyi vállalkozások irányában történő tevékenység- és kockázatdecentralizáció, ami a korábbi években a csoportosodás egyik fő hajtóereje volt, 2007-ben ellentmondásosan érvényesült. A pénzügyi csoportok egy részénél a hitelpiaci tevékenységnek az anyabanki mérlegbe történő koncentrációja volt jellemző, míg más csoportok a pénzügyi vállalkozásaik irányában számottevő tevékenységi decentralizációt valósítottak meg. E folyamat fő kockázatait az eszközalapú hitelezési gyakorlat folytatódó elterjedésében, valamint a vállalatirányítás és az értékesítési folyamat ellenőrzése körében látjuk.

Az összevont felügyelet alá tartozó bankok átlagos tőkejelöltségének 2007-ben mind anyabanki, mind csoportszinten jelentősen csökkent. A csoportszintű jelöltség visszaesése viszont jóval kisebb a *solo* intézményi beszámolókból kiolvasható mértéknél.

Az értékvesztési hányad 2007-ben mind anyabanki, mind pedig csoportszinten romlott, de az anyabanki adatok a veszteségek mérsékeltek, a konszolidáltak pedig jelentős növekedését mutatják. A rossz minőségű tételek egyértelműen az anyabankon kívülre koncentrálnak. Az értékvesztési hányad konszolidált szinten kétszerese az anyabankinak. Az értékvesztési hányad gyors emelkedése különösen négy csoport esetén volt tapasztalható, és a jelek szerint a magas nem fizetési hányadokkal jellemezhető kelet-európai piacokra történt ütemes terjeszkedésből, valamint a pénzügyi leányvállalkozások teljesítményromlásából egyaránt táplálkozott. Az értékvesztési hányad markáns növekedése a fentiek ellenére nem általános jelenség, amennyiben az egyes bankcsoportok között e tekintetben jelentős szóródás volt megfigyelhető.

A bankcsoportok kevés kivétellel változatlanul jobban fel vannak tőkésítve, mint anyabankjaik. A csoportszintű szolvenciamutatók szintje átlagosan magas, irányzatuk pedig – 2007-et illetően – jellemzően emelkedő. Az átlagos tőkemegfelelés közel fél százalékponttal, 12,4 százalékra nőtt, úgy, hogy hét csoport mutatója emelkedett, öté pedig csökkent.

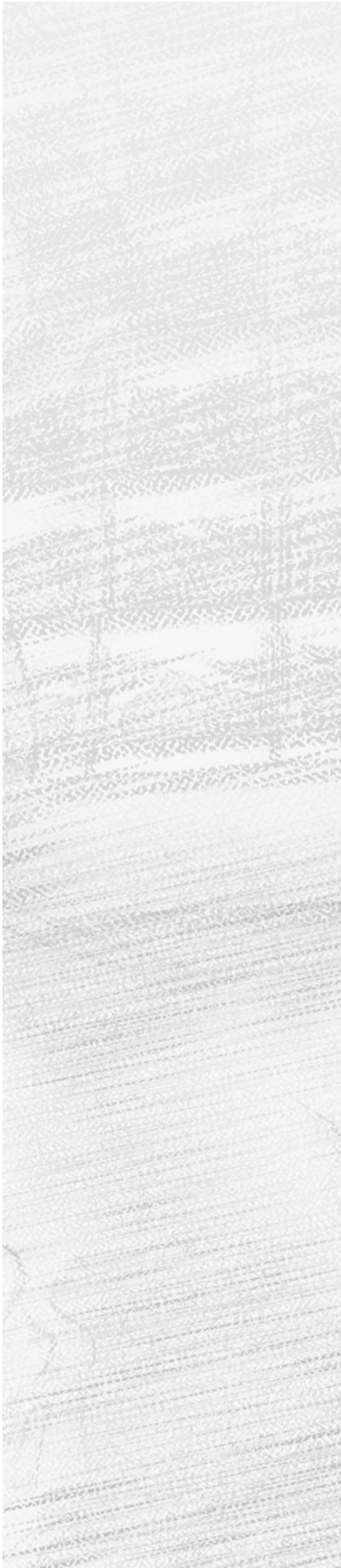
Kiemelt figyelemmel kíséri a Felügyelet azon – a csoportirányító hitelintézet ellenőrző befolyása alatt álló – pénzügyi vállalkozásokkal kapcsolatos tulajdonosi intézkedéseket, melyeknél az elmúlt időszakokban jogszabálysértő tőkehelyzetet (jegyzett tőke alatti sajáttőkeszintet) állapított meg, és előírta a társaságok mellett a tulajdonosok részére is a megfelelő tőkeszint biztosítását. A végrehajtott tőkeemelések az esetek többségében csak rövid távú, nem végleges megoldást jelentenek. Helyzetük stabilizálását gátolja a piaci tér szűkülése, az elégtelen üzleti forgalom indukálta – az értékesítési csatornák, kereskedők megtartásáért folytatott – jutalékverseny. A jellemzően anyabanki források háttérével működő, finanszírozással és lízinggel foglalkozó pénzügyi társaságok a konstrukciók futamidejének hosszabbításával, új termékek bevezetésével (például a devizaalapú finanszírozás mellett, illetve helyett devizában történő hitelfelvétel lehetősége, havi fix devizás hitel, az árfolyammozgástól függetlenül fix havi törlesztőrészlet, azonos márkájú használt autó beszámítása az új vételébe, kombinált termékek kínálata cascóval, életbiztosítással stb.) próbálják piaci részesedésüket szinten tartani, illetve növelni. A nagyobb kockázatok vállalása és az értékesítési csatornák megtartásáért folyó jutalékverseny növeli az érintett társaságok és a csoport többi tagjainak kockázatát, ezért a csoporttag vállalkozások tőkeproblémájának rendezése a tulajdonosok részéről átgondolt, megalapozott stratégiát és elkötelezettséget igényel a feltételek biztosítása érdekében.

Összesített üzleti kockázatok kapcsán három *bankot* ítélte a Felügyelet kockázatosnak. Továbbra is nő a piaci koncentráció. A legnagyobb öt szereplő tovább növelte részesedését a betéti piacon és kis mértékben a mérlegfőösszeg alapján is. A kis bankok a piaci versenyben egyre kevésbé képesek pozíciójukat megtartani.

Tovább nőtt a bankszektor összesített mérlegének devizataralma, következésképp növekedett a mérlegen belüli hosszú nettó és hosszú nyitott devizapozíció összege is. Az ebből fakadó kockázatot a bankok mérlegen kívüli ügyletekkel igyekeztek fedezni, így változatlanul igaz, hogy a fedezetlen pozíciókból adódó devizakockázat mérsékeltnek tekinthető.

A *szövetkezeti hitelintézeti* szektor átlagos kockázati szintje az év során enyhén növekedett. Nagyobb mértékű romlásra azért nem került sor, mert a kis tőkeerejű és/vagy magas kockázatú, problémás helyzetbe jutott intézmények egy része (jellemzően beolvadással, egyesüléssel) folyamatosan „kikerül” az értékelésből:

A szövetkezeti hitelintézeti szektor átlagos kockázati szintje enyhén növekedett.

a fúziók mérséklék a szektorkockázatot. A személyi kockázatoknál kettő, a működési kockázatoknál négy szövetkezet bizonyult nagy kockázatúnak a teljes kockázatértékelésen átesett 54 intézményből, míg az üzleti kockázatok esetében 157 értékelt intézmény közül nyolc szövetkezeti hitelintézet kapott nagy kockázatú besorolást (ezeket kiemelten kezeli a Felügyelet).

A szövetkezeti hitelintézetekről szóló törvény szerint a hatálybalépésekor már működő, illetőleg engedélyezési eljárás alatt levő szövetkezeti hitelintézetek saját tőkéjének legkésőbb 2007. december 31-ig el kellett érnie a kétszázötvenmillió forintot. A 2007. decemberre vonatkozó adatszolgáltatás, illetve az egyéb beküldött dokumentumok tanúsága szerint az év végére a szövetkezetek teljesítették a saját tőke minimálisan elérendő szintjére vonatkozó felügyeleti elvárásokat. Ugyanakkor három szövetkezetnél problematikus tőkehelyzet alakult ki (ezekkel szemben felügyeleti intézkedésekre került sor). A szektorban továbbra is nagy számban jelen lévő, viszonylag kis saját tőkével rendelkező szövetkezetek némelyikénél – a romló piaci konjunktúra és az élesedő verseny viszonyai között – a jövőben is kialakulhat olyan kedvezőtlen helyzet, ami miatt a saját tőke összege 250 millió forint alá csúszik. A potenciálisan veszélyeztetett szövetkezetek tőkehelyzetének alakulását a Felügyelet figyelemmel kíséri.

Továbbra is gyorsan bővül a szektor által nyújtott deviza-ügylethitelállomány, lényegében ez a tevékenység biztosítja a szektor eszközoldalának dinamikáját. Terjedő jelenség, hogy a devizahitel-nyújtáson kívül egyéb devizaszolgáltatásokat (pl. számlavezetés, devizabetét-gyűjtés) is kínálnak ügyfeleknek a devizaüzletágban növekvő számban érdekelt szövetkezeti szektortagok. Egyes érintettek ugyanakkor – a 2007-ben lezárt devizatémavizsgálatunk tapasztalatai szerint – még nincsenek eléggé felkészülve a saját jogon nyújtott devizahitelekkel kapcsolatos speciális kockázatok kezelésére.

A pénzügyi vállalkozások piaci részesedése a pénzügyi szektoron belül a mérlegfőösszeget, aktív üzleti tevékenységet és szokásos üzleti eredményt illetően – stagnál. A takarékszövetkezeti szektor arányának szűkülésével piaci jelentőségük mégis növekvő.

A személyi kockázatok szempontjából egy, az üzleti kockázatok esetében pedig három társaság kapott nagy kockázatú besorolást. Az összevont felügyelet alá tartozó bankcsoporti társaságok felügyeleti megítélése magasabb kockázatot jelzett, mint a nem összevont felügyelet alá tartozó, kiemelt pénzügyi vállalkozásoké.

Jellemző a szektorra, hogy hiányosságok vannak a kötelező felügyeleti adatszolgáltatás pontosságában, a jogszabályi rendelkezéseknek való megfelelésében.

Számos vizsgálat állapított meg a számviteli előírásoknak való megfelelés területén hiányosságot, a 0. nyilvántartási számlák számlaosztályra vonatkozóan. A könyvvezetési kötelezettségek teljesítése gyakran nem valósult meg, különös tekintettel a fedezetek, valamint a ki nem használt hitelkerete nyilvántartására.

Szintén jellemző, hogy az intézmények kockázatvállalással kapcsolatos belső szabályozottsága, jogszabályi előírásoknak való megfelelése, valamint a szabályzatok közötti összhang hiányos.

A befektetési vállalkozásoknál a személyi kockázatok jellemzően a közepes és a mérsékelt; a működési kockázatok a közepes; az üzleti kockázatok (néhány kockázatosra értékelt társaság mellett) többségében szintén a közepes értéket kapták.

A szabványosított és az OTC-határidős ügyletek letéti követelményeinek, a fedezetek fizikai elhelyezésének, valamint a kapcsolódó nyilvántartási feladatoknak az ellenőrzése kiemelt jelentőségű volt a vizsgálatok során, éppúgy, mint az ügyfélkövetelések védelmére vonatkozó szabályok kontrolljának ellenőrzése.

Rendszerkockázati megfontolásokból továbbra is kiemelten kezeli a Felügyelet a Központi Elszámolóház és Értéktár Zrt.-nél (KELER Zrt.) az ügyletek elszámolása során az ún. nem teljesítések alakulását, azok okait, a követett eljárásokat.

A befektetési vállalkozásokat, valamint tizenegy univerzális bankot érintő témavizsgálat is megerősítette e vizsgálati terület változatlan prioritását. Az időszakban domináns értékpapír fedezettségi vizsgálatok által feltárt adatszolgáltatási hibák mellett az ügyfélkövetelések védelmére vonatkozó megállapítások is születtek. A vizsgálati tapasztalatok szerint általános érvénnyel elmondható, hogy a befektetési vállalkozásoknál tapasztalt hibák, hiányosságok a bankokra is jellemzőek voltak. A hibák okai jellemzően azonosak (emberi mulasztás, téves értelmezés, a nyilvántartási rendszer, adatszolgáltatás informatikai módosítását, fejlesztését igénylő problémák, számos alletétkezelő igénybe vétele, eltérő könyvelési dátum). A hitelintézetek befektetési szolgáltatási tevékenységgel összefüggő belső ellenőrzéseinek szakmai színvonala, a következetes utóellenőrzési kontrollok általában megfelelőnek ítélték.

A nyugdíj-előtakarékossági számla vezetésével, illetőleg a MiFID-et implementáló törvény előírásaira való felkészüléssel

kapcsolatos prioritások definiálása e területek előtérbe kerülésével, jelentőségével függött össze. A vizsgálatok alapvetően a tájékozódást szolgálták (e tekintetben a felügyeleti lépések a prognosztizálható eredményt igazolták, azaz a vizsgált intézmények körében a MiFID-et implementáló törvény előírásaira való felkészülés, a feladatfelmérés időszaka, szükséges intézkedések feltérképezése, megtétele megkezdődött). A nyugdíj-előtakarékossági számla vezetése kapcsán a vizsgált intézményeknél nem tártunk fel jogszabálysértést.

A befektetési alapkezelők működése 2007-ben továbbra is kiegyensúlyozott volt. A felügyeleti vizsgálatok során kiemelt prioritást kapott az adatszolgáltatás, a hozamszámítás és –bemutatás. A hozamszámítás a vizsgált intézményeknél általában megfelelő volt, azonban a hozambemutatás, illetve közzététel a legtöbb alapkezelő esetében kifogásolható volt. A Felügyelet helyszínen kívüli eljárás keretében a tőkepiacról szóló törvény 15. számú mellékletében az alapkezelők által a kezelt portfóliókon elért teljesítmény, illetve hozam számításának, bemutatásának, illetve közzétételének szabályait figyelembe véve több befektetési alapkezelő társaság által kezelt befektetési alapok hírleveleit, portfóliójelentéseit, egyéb közzétett anyagait, információit vizsgálta. Ennek során megállapítottuk, hogy az alapkezelők által kezelt befektetési alapokról szóló nyilvános dokumentumok, közzétételek, különös tekintettel a teljesítmény bemutatására, nem felelnek meg maradéktalanul a jogszabályban, illetve a felügyeleti ajánlásban előírtaknak. (A teljesítmények bemutatásánál a leggyakrabban előforduló hiányosságok a hozam vonatkozási időszakának, a bruttó, vagy nettó módon történő számítás módjának, valamint a bemutatott teljesítmény megítélésénél fontos információk megjelölésének elmaradásával, a kockázatok azonosítását lehetővé tevő tőkeáttétel és származékos termékek bemutatásának elmaradásával, referenciaindexek alkalmazásával voltak kapcsolatosak.) Az eljárás több esetben felszólítással és bírság kiszabásával, felszólítással zárult, illetve a Felügyelet vizsgálati levélben tett javaslatokat és felhívta az alapkezelők figyelmét a megfelelő gyakorlatra.

Jellemzően az első félévben az alapkezelőknél továbbra is előfordultak limitsértések. Azoknál az alapkezelőknél, ahol a felügyeleti vizsgálat limitsértéseket tárt fel, ott bírság kiszabására, valamint felszólítást tartalmazó határozat kiküldésére került sor.

A *biztosítási szektorban* alacsony kockázatú besorolást egyetlen intézmény sem kapott működési és üzleti kockázati szempontból. Egy biztosítót a személyi és működési kockázatok alapján nagy kockázatúnak értékelt a Felügyelet.

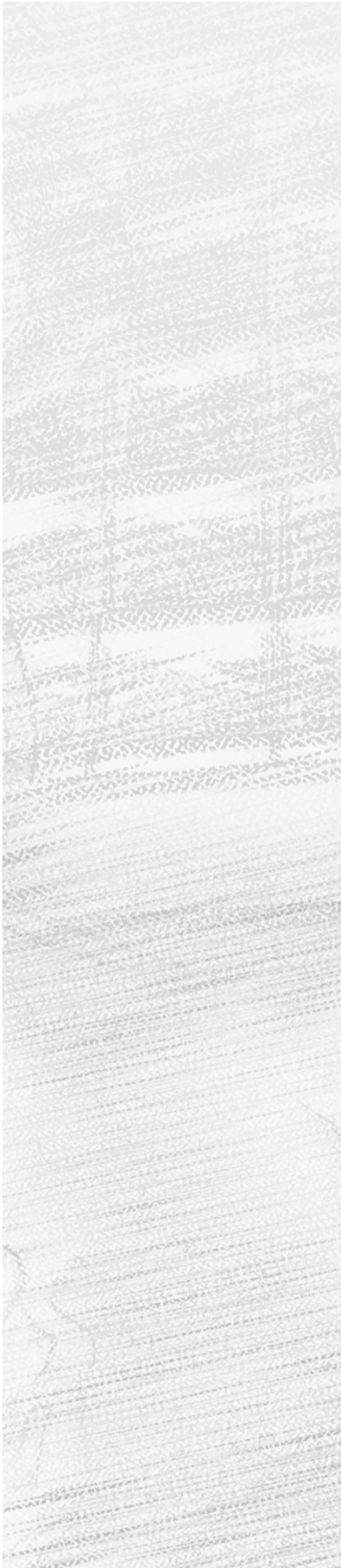

A 2007 során lezajlott vizsgálatok tapasztalatai szerint a biztosítók többségénél a nyilvántartási rendszerekkel, az állománykezeléssel, az adatszolgáltatással, a szerződési feltételekkel, az ügyfelek tájékoztatásával, valamint a belső ellenőrzési rendszerrel, azon belül is elsősorban a belső ellenőr tevékenységével kapcsolatban, illetve a felügyelőbizottság szakmai irányításával kapcsolatban merültek fel a leggyakrabban problémák. Az informatikai rendszerek esetében előforduló hibák, kockázatok közül az állomány-nyilvántartás hiányosságai, a rendszerfejlesztés kockázatai, az üzemelőkiszervezés, az egyes elemek közötti elektronikus kapcsolat hiánya, illetve a szükséges kontroll hiánya emelhető ki. A belső ellenőrzéssel kapcsolatban továbbra is az jelent problémát, hogy a legtöbb esetben a biztosító sajátosságaihoz nem megfelelő módon alkalmazkodik, a kockázati alapon készített tervek hiányoznak, a biztosító szempontjából kiemelt kockázatot jelentő területek vizsgálata elmarad. Ezt tetézheti az a tény, hogy az adatszolgáltatás – belső ellenőr általi – ellenőrzése több esetben nem kellőképpen hatékony.

A biztosító egyesületeknél, az előzőeken túl, a tőkefeltöltöttség és a tartalékok hiánya miatt kellett a Felügyeletnek tőkefeltöltési, pénzügyi terv elkészítésére kötelezni az egyesületeket.

Több esetben is felmerült a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítást művelő biztosítóknál lezajlott felügyeleti vizsgálatok során, hogy a biztosítók lejárt (30 napnál régebbi) kártörténeti igazolás alapján vagy kártörténeti igazolás nélkül, illetve csupán az ügyfél nyilatkozata alapján sorolták be a szerződéseket bonuszfokozatba. Előfordult az is, hogy egyes kártörténeti igazolások december 31-e előtti keltezésűek voltak, de a vonatkozó év december 31-ig tartó időszakról állították ki. Ezeket a kártörténeti igazolásokat a biztosítók nem fogadhatták volna be a nem megfelelő időszakra vonatkozó nyilatkozat miatt. A tapasztalatok birtokában a Felügyelet több biztosítót kötelezett, hogy a szerződések megkötése során a bonus-malus osztályba sorolásra vonatkozó jogszabályi előírásoknak megfelelően járjon el. Több biztosítót kötelezett arra is, hogy a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási szerződéseikhez kapcsolódóan olyan nyilvántartási rendszert alakítson ki, illetve működtessen, amely maradéktalanul lehetővé teszi, hogy a biztosító eleget tegyen a jogszabályok alapján rá háruló – így a Központi Adatfeldolgozó Nyilvántartó és Választási Hivatal felé fennálló tájékoztatási, illetve a Felügyelet felé fennálló adatszolgáltatási – kötelezettségeknek.

Ügynöki visszaélések miatt 2007 folyamán több biztosítóra is kiterjedő témavizsgálatot indított a Felügyelet. A vizsgálat az intézmények munkafolyamatba épített ellenőrzési rendszerét, illetve

az ügynökök belső ellenőrzését tekintette át. A lefolytatott ellenőrzés több olyan hiányosságra is rávilágított, melyek elkerülésével az intézmények az ügynöki visszaélésekkel kapcsolatos kockázataikat nagymértékben csökkenthetnék. A belső védelmi vonalak működése során megállapítható volt, hogy a megfelelőségi biztosítók (compliance) területen csak a kezdő lépéseket tették meg a biztosítók. Több intézmény esetében is diszharmonia található a szabályzatok, a gyakorlat és az ügynöki szerződések viszonylatában, olykor a szabályzatok és a szerződések lényeges elemekben is más tartalmaznak. A biztosítók a legtöbb esetben az életbiztosítási ajánlatokat nem kezelik szigorú számadású nyomtatványként, azok sokszor egyedi azonosító sorszámmal sem rendelkeznek. A jogszabályi minimumelvárásokon túl a befizetések beérkezésétől az ügyfeleket nem tájékoztatják, továbbá a biztosítók nem fordítanak kellő figyelmet az ún. prevenciók tevékenységeire sem. Az ügynökök által átvehető készpénz mennyisége intézményenként eltérő, ami kiemelt kockázatnak tekinthető. A pénzmosás-megelőzési szabályzatok aktualizálása jellemzően késedelmesen történt meg, és a biztosítók az ügynöki körben észlelt visszaélések esetén szinte soha nem fordulnak a hatóságokhoz, nyomozószervekhez.

A BIZTOSÍTÁSKÖZVETÍTŐI REGISZTER

A biztosítókról és a biztosítási tevékenységről szóló törvény felhatalmazta a Felügyeletet, hogy biztosításközvetítői és biztosítási szaktanácsadói nyilvántartást (továbbiakban: regiszter) hozzon létre. A regiszter legfőbb feladata, hogy a biztosításközvetítő természetes személyeket és gazdálkodó szervezeteket, illetve a szaktanácsadó természetes személyeket és gazdasági társaságokat nyilvántartsa.

A regiszter több mint kétéves működési tapasztalata alapján elmondható, hogy nélkülözhetetlen eszközzé vált a biztosításközvetítők tematikus felügyeletében, a biztosításközvetítői piac szabályozásában, színvonalának emelésében, kiemelten a biztosításközvetítőknek előírt szakmai végzettség megszerzésének ellenőrzése során, és nagyon hasznos az engedélyezési munkában. (2008. július 1-jét követően a biztosításközvetítőt csak abban az esetben lehet regisztrálni és végezhet biztosításközvetítői tevékenységet, ha a szükséges szakképesítéssel már rendelkezik.)

A pénztári szektorban a kockázatok elsősorban az alacsony és a mérsékelt kockázati besorolásba estek.

A pénztári szektorban szektorszinten a kockázatok elsősorban az alacsony és a mérsékelt kockázati besorolásba estek. A személyi és a működési kockázat főcsoportban is nagyobb arányban az alacsony, kisebb arányban a mérsékelt kockázati besorolás a jellemző. Az üzleti kockázat főcsoportban nagyobb arányban mérsékelt kockázatúak a pénztárak, kisebb arányú az alacsony besorolású pénztárak száma. Mindhárom kockázati főcsoportban néhány pénztár közepes besorolást kapott.

Több alkalommal került sor prudenciális megbeszélésekre a pénztárak vezetőivel – legtöbbször a Felügyelet kezdeményezésére, esetenként pedig a pénztárak kérésére. A megbeszélések célja az volt, hogy csökkenjenek a szolgáltatóváltásból, a nyilvántartási rendszer hibáiból adódó adatszolgáltatási, illetve a szervezeti változások (beolvadás, végelszámolás) által okozott, valamint az egyes pénztárak szervezete által előidézett kockázatok.

A lefolytatott vizsgálatok alapján figyelmet igénylő kockázatnak minősítette a Felügyelet azt, hogy a jogszabályváltozások pénztárszintű adaptációja nagyon sok kívánnivalót hagy maga után, elsősorban az önszegélyező pénztáraknál, valamint, hogy az informatikai biztonsági kockázat több kisebb pénztárnál számottevő mértékű.

Az önszegélyező pénztáraknál folytatott vizsgálatok hatására a Felügyelet több pénztárnál korlátozta a tevékenységet egyes, a jogszabályoknak nem megfelelő szolgáltatások nyújtásának megtiltásával.

A működési kockázatok, a tagok tájékoztatása és a jogszabályoknak való megfelelés növelése érdekében valamennyi pénztárat körlevélben kereste meg a Felügyelet, melyben felhívta a figyelmüket a közzététellel és a nyilvánosságra hozatallal kapcsolatos tartalmi és formai elvárásokra.

Piaci folyamatok felügyelete

A Felügyelet tevékenységében az intézményi (prudenciális) felügyelés mellett ugyanilyen súllyal szerepel a piaci folyamatok felügyelete. Ennek keretében történik többek között a piacra lépés szabályozása (az engedélyezési tevékenység), a piacellenőrzési tevékenység, a fogyasztóvédelmi feladatok ellátása, a panaszkezelés és a pénzügyi visszaélések elleni fellépés.

Egyre gyakrabban hoznak létre komplex szolgáltatásokat nyújtó pénzügyi intézményeket.

Engedélyezési tevékenység

A magyarországi pénzügyi szektorban – hasonlóan a nemzetközi tendenciákhoz – tovább folytatódott az integráció. Egyre inkább jellemző a komplex szolgáltatásokat nyújtó pénzügyi intézmények kialakulása, melyek egy helyen és időben kínálnak például banki és biztosítási termékeket. 2007-ben a magyar pénzügyi piacon is folytatódtak az ilyen irányú folyamatok, míg a bankok a biztosítási piacra, addig a biztosítók a pénzpiacra törtek be.

A pénzpiacra a 2007. év egyik legjelentősebb eseménye volt, hogy az Inter-Európa Bank Nyrt. egyesült a CIB Bank Zrt-vel. A kiemelt ügyek közé tartozott, hogy az Általános Értékforgalmi Bank Zrt. hitelintézeti státusza megváltozott, átalakult befektetési vállalkozássá, majd az átalakulást követően az ÁÉB Befektetési Vállalkozási Zrt. kérte működési engedélye visszavonását.

A Nagyvázsonyi Kinizsi Takarékszövetkezet átalakult Kinizsi Bank Zrt-vé, valamint megfigyelhető volt a takarékszövetkezetek további koncentrációja, több takarékszövetkezet egyesült a jogszabályban előírt tőkeszint elérése érdekében.

2007 szeptembere óta azok a bankok, amelyek 2008. január 1-jével a hitelintézeti törvényben meghatározott sztenderd módszerrel kívánták alkalmazni a működési kockázat tőkekövetelményének megállapítására, kérelmet nyújtottak be a Felügyelethez. Az engedélyezési eljárások 2007. december 31-ig határozattal lezárultak.

Továbbra is nagy az igény a pénzügyi vállalkozások alapítása iránt. A korábbi időszakhoz képest az engedélyezni kért tevékenységek körében eltérést jelent, hogy a pénzügyi lízing (így különösen a lakáslízing) tevékenységről áttevődött a hangsúly a hitel- és pénzkölcsönnyújtási tevékenység különböző formáira.

A tőkepiaci szektorban jellemző tendenciákat figyelembe véve várható, hogy a kockázatitőkealap-kezelők a közeljövőben nagyobb számban fognak megjelenni a piacon.

A szektort érintő kiemelt feladat a MiFID kapcsán a 2007. december 1-jén hatályba lépett szabályozásból adódó új követelményeknek való megfelelés mind a szolgáltatók, mind a Felügyelet részére.

A 2007. évben a biztosítóalapítási hullám azt mutatja, hogy a magyar biztosítási piacon élénk a verseny, illetve a piaci szereplők várakozásai szerint vannak még lefedetlen fogyasztói szegmensek. Az év során kapta meg tevékenységi engedélyét és jelent meg aktívan a piacon kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással a

Genertel Biztosító Zrt. Tevékenységi engedélyt kapott az MKB Életbiztosító Zrt., és az MKB Általános Biztosító Zrt. 2007 decemberében kapta meg az engedélyt a CIG Közép-európai Biztosító Zrt. életbiztosító alapítására.

A pénztári szektorban folytatódott az önkéntes pénztári piacon a már megindult koncentrációs folyamat, melynek elsősorban üzemgazdaságossági okai vannak. A beolvadások a pénztári szektoron belül elsősorban az egészségpénztáraknál, illetve a nyugdíjpénztáraknál jellemzők, a piacról kivonuló önszegélyező pénztárak végelszámolás vagy felszámolás útján szűnnek meg. Több esetben a végelszámolás mellett döntő pénztár pénzhányra tekintettel utóbb csak felszámolás útján tud megszűnni.

HATÁRON ÁTNYÚLÓ TEVÉKENYSÉGEK

Magyarország Európai Unióba történő belépése, 2004. május 1-je óta a határon átnyúló tevékenység végzésére az EU szabályai és az „egyetlen piac” elve érvényesül hazánkban is. Ezek értelmében a más uniós tagállamban székhellyel rendelkező cégeknek mindössze regisztrálniuk kell magukat az illetékes pénzügyi felügyeletnél. A korábbiakhoz képest a MiFID kapcsán jelentősen megemelkedett a határon átnyúló szolgáltatások bejelentésének száma.

2007 folyamán az EGT más tagországában székhellyel rendelkező, a pénzügyi szektorban tevékenykedő cégek közül a pénzügyi területen összesen 68, a tőkepiaci területen 381, a biztosítási területen 43 cég jelezte szándékát határon átnyúló tevékenység végzésére. Fióktelep létrehozásának szándékáról a pénzügyi területen összesen hét, a biztosítási területen pedig négy esetben kapott tájékoztatást a Felügyelet. A külföldi biztosításközvetítők közül 537 jelentkezett be a Felügyeleten. A határon átnyúló szolgáltatás végzésére bejelentkezett cégek közül a pénzügyi területen négy, a tőkepiacon kilenc, míg a biztosítási piacon 11 céget töröltünk a nyilvántartásból.

A magyarországi székhelyű vállalkozások közül a pénzügyi szektorban öt, a tőkepiaci szektorban három, a biztosítási szektorban 13 bejelentést továbbított a Felügyelet az illetékes hatóságokhoz. 13 biztosításközvetítő jelezte a Felügyeleten, hogy határon átnyúló tevékenységet végezne.

*Cél a stabil, tiszta
és átlátható piacok
biztosítása.*

A Felügyelet 2007-ben a Prospektus direktíva (PD), illetve a Prospektus rendelet közvetlen hatályos előírásai, és a Tpt. implementált rendelkezései alapján összesen 77 tájékoztató közzétételét engedélyezte, ezekből ugyanakkor (erre vonatkozó kibocsátói kérelem hiányában) más EU-tagállamba egyet sem továbbítottunk.

A hivatkozott időszakban másik EU-tagállamok felügyeleti hatóságaitól összesen 28, a PD alapján összeállított tájékoztató jóváhagyását igazoló notifikációt kaptunk.

Piacellenőrzési tevékenység

A piacellenőrzés nem az intézmények egyedi felügyelését jelenti, hanem ennek keretében a Felügyelet tevékenységet, piaci magatartást vizsgál annak érdekében, hogy biztosítsa a piac átláthatóságát, tisztaságát és biztonságát, megelőzze és megállítsa az ezt veszélyeztető jelenségeket. Ennek során a Felügyelet a jogosulatlan tevékenységre, a bennfentes kereskedelemre, az árfolyammanipulációra, a kibocsátói befektetói tájékoztatásra, illetve a vállalatfelvásárlási előírásokra vonatkozó jogszabályok megsértésének gyanúja esetén indít vizsgálatot.

A jogosulatlan tevékenységek közül kiemelést érdemel egy, az Egyesült Államokban bejegyzett társaság engedély nélkül végzett magyarországi befektetési szolgáltatási tevékenységének vizsgálata. Az eljárás lezárásaként a Felügyelet a társaság által folytatott befektetési szolgáltatási tevékenységet, nevezetesen az egyéni portfóliók kezelését azonnali hatállyal megtiltotta, egyben a tényállás alapján büntetőeljárást kezdeményezett az illetékes nyomozóhatóságnál.

A piaci eseményekre való gyors reagálás jegyében – a piacmonitoring és sajtófigyelési tevékenység során leszűrhető információk alapján – 2007-ben is több esetben sor került a nyilvános részvénytársaságokban történő egyes befolyásszerzések mind teljesebb körű vizsgálatára, majd felügyeleti intézkedések meghozatalára. Ezek közül kiemelkedett a Pannonplast Nyrt. egyes vezető tisztségviselőinek magatartását szankcionáló felügyeleti érdemi döntés, a BorsodChem-részvények kapcsán szintén a bennfentesség tárgykörében meghozott határozat, valamint az OMV Aktiengesellschaft osztrák székhelyű társaság MOL Magyar Olaj- és Gázipari Nyrt.-ben történt befolyásszerzésének vizsgálata.

ta, valamint piacfelügyeleti eljárása. Szintén a bennfentesség tárgykerében, a BorsodChem részvények kapcsán szabott ki egy magánszeméllyel szemben 250 millió Ft összegű bírságot a Felügyelet.

WWW.KOZZETETELEK.HU

Az ún. Transzparencia irányelv 2007. évi implementálásával bevezetett rendelkezések értelmében a kibocsátók – beleértve a Prospektus direktíva hatálya alá tartozó összes értékpapírt nyilvános úton forgalomba hozókat, így a nyilvános, zártvégű befektetési alapokat is –, továbbá a befolyásszerzők a Felügyelet felé fennálló bejelentési kötelezettségüket elektronikus úton kötelesek teljesíteni.

Ezért 2007 januárjától a Felügyelet az általa üzemeltetett honlapon a tőkepiacról szóló törvény alapján a közzétételre kötelezettek számára nyilvánosságra hozatali lehetőséget biztosít. A közzétételi rendszer célja, hogy megkönnyítse a nyilvánosság számára a közzétételre kötelezettekkel kapcsolatos egyes szabályozott információk elérését, továbbá részükre – elkülönült, de a felügyeleti honlapon keresztül elérhető – ingyenes nyilvánosságra hozatali felületet biztosítson.

A fogyasztóvédelmi tájékoztatók és egyéb tájékoztatások segítik a fogyasztók eligazodását.

Fogyasztóvédelem és panaszkezelés

Az Országgyűlés Fogyasztóvédelmi Eseti Bizottsága 2007. május 8-i ülésének napirendjén szerepelt a Felügyelet fogyasztóvédelmi tevékenysége. Az ülésre a képviselőknek átfogó írásos tájékoztató készült a PSZÁF fogyasztóvédelmi tevékenységének fő területeiről és az elmúlt évek tapasztalatairól. A Bizottság a Felügyelet fogyasztóvédelmi tevékenységét pozitívan értékelte, fejlesztését fontosnak tartotta a tudatos pénzügyi fogyasztói magatartás kialakítása érdekében.

FOGYASZTÓVÉDELMI TÁJÉKOZTATÓK

Folyamatosan frissültek a Felügyelet honlapján elérhető termék-összehasonlító táblázatok. A Felügyelet több fogyasztóvédelmi tájékoztatási akciót szervezett 2007 során.

Az elektronikus pénzügyi szolgáltatások és a lakáshitelekhez kapcsolódó életbiztosítások tárgykörében a Felügyelet honlapjain bemutattuk a jellemző termékeket, az ezekhez kapcsolódó gyakorlati kérdéseket, kockázati tényezőket, valamint a naprakész termék-összehasonlító táblákat.

Az előző éveknek megfelelően ismételte meg a Felügyelet októberben a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról (kgbf) és a karácsony előtti időszakban a fogyasztási hitelekéről szóló fogyasztóvédelmi akciót.

A „*Fókuszban a lízing*” tájékoztatási akció keretében nyomtatott kiadvány készült, valamint új webfelületet, tematikus internetes oldalt alakítottunk ki. Az akció célja a finanszírozási lehetőségeket áttekinteni kívánó ügyfelek figyelmének felhívása volt a lízing- és a hitel-finanszírozás jellemzőire, a lízingügyletek kockázataira, valamint a szerződések megkötésével kapcsolatos tudnivalókra.

A *pénzügyi kultúra, a pénzügyi ismeretek fejlesztése* érdekében végzett együttműködések eredményeként a Felügyelet közreműködött az MNB által készített „A pénz beszél... Te is érted?” című kiadvány véglegesítésében. A kiadvány minden, a középiskolát 2007-ben befejező fiatalhoz eljutott.

2007 decemberében rendezte meg a Felügyelet az általa működtetett fogyasztóvédelmi civil és szakmai munkacsoportok és egyéb érintettek részvételével a pénzügyi oktatási szakmai napot. A résztvevők a pénzügyi ismeretek közoktatásban való megjelenésének eddigi eredményeit, lehetőségeit, nehézségeit ismertették. Az esemény alkalmat adott az érintettek tapasztalatcseréjére,

együttal hasznos információkkal szolgált a Felügyelet tevékenységének továbbfejlesztéséhez is.

FOGYASZTÓVÉDELMI VIZSGÁLATOK

2007-ben a KHR (Központi Hitelinformációs Rendszer) új szabályaival kapcsolatban végzett témavizsgálat a megváltozott ügyfélértékoztatási szabályok gyakorlatban való érvényesülésének vizsgálatára irányult, és hat bankot érintett. A vizsgált bankok gyakorlatát összességében szabályszerűnek ítélte a Felügyelet, problémát a KHR-be történő adattovábbításra felhívó, 30 nappal korábbi levelek automatikus kiküldésénél tárt fel, mivel a vizsgált bankok informatikai területei erre a feladatra fokozatosan tudtak csak átállni. Egyes esetekben a tapasztalt hiányosságok kiküszöbölésére az érintett bankokat határozatban szólította fel.

A hirdetésfigyelési tevékenység tapasztalatai szerint változatlanul viszonylag nagy számban jelennek meg a jogszabályi előírásoknak nem megfelelő reklámok. A hiányosságok elsősorban az ügynöki hirdetésekben fordulnak elő, egyrészt a THM feltüntetésével kapcsolatban, másrészt a megbízó pénzügyi szolgáltató közlésének elmulasztásával. A hibás gyakorlatot követőket levélben és telefonon kéri fel a Felügyelet hirdetési tevékenységük módosítására, a jogszabályi követelményeknek történő megfelelésre.

A Felügyelet Ügyfélszolgálatát 2007-ben személyesen több mint 1500 fő, írásban 1900 fő, telefonon pedig közel 18 000 fő kereste meg valamilyen problémával, kérdéssel. Az ügyfélszolgálati megkeresések tartalma összetételében alapvetően az írásos fogyasztói bejelentések megoszlásához hasonló.

A Felügyeletre 2007-ben összesen 5410 írásos fogyasztói bejelentést adtak be, ami az előző évi panaszokhoz képest egynegyedével több. A változás szervesen illeszkedik a 2003 óta tartó emelkedő trendbe. A panaszok szektoronkénti megoszlását az alábbi táblázat mutatja:

Megnevezés	2006		2007		2007/2006
	db	%	db	%	%
Pénzpiac	2300	53	2850	53	123,9
Tőkepiac	42	1	37	1	88,1
Biztosítás	1849	43	2389	44	129,2
Pénztár	148	3	134	2	90,5
Összesen	4339	100	5410	100	124,7

A panaszok több mint fele a pénzpiaci szektor szereplőivel kapcsolatos.

A panaszok több mint felét a *pénzpiaci szektor* szereplőivel kapcsolatban érkező bejelentések adták. Az ügyfelek problémáinak többsége 2007-ben is a szektor szolgáltatóinak hitelezési tevékenységével volt kapcsolatos. A szektorra írásban beadott fogyasztói bejelentések mintegy 30 százaléka általános hitelezési, közel egynegyede lakáshitelezési, mintegy tíz százaléka pedig fogyasztási hitelezési problémát jelzett. A hitelezési tevékenységen kívül egyedül a folyószámla-vezetéssel összefüggő panaszrészarány haladta meg a tíz százalékot. Jelentős volt a bankkártyaműveletekkel kapcsolatos fogyasztói problémák aránya is. A fogyasztói sérelmek tartalmában a közel egynegyedes részesedésű elszámolás, megbízásteljesítés mellett nagyobb arányban a szolgáltatás minősége, a tájékoztatási hiányosságok, ügyviteli hibák és a jutalékok, költségek, díjak mértéke jelent meg a bejelentésekben. A szektorra vonatkozó 2312 lezárt panasznak 21,6 százaléka bizonyult megalapozottnak 2007-ben.

A legnagyobb arányban a biztosítási szektorban nőtt a panaszok száma.

Az előző évhez képest a legnagyobb arányban a *biztosítási szektorban* nőtt a panaszok száma, s ezen belül változatlanul dominálnak a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással kapcsolatos panaszok (a szektor panaszainak 64,5 százaléka). Emellett a tízszázalékos részesedést meghaladó hagyományos életbiztosításokon kívül a lakásbiztosításokkal és a cascobiztosításokkal összefüggő problémák jelentek meg nagyobb számban a fogyasztói bejelentésekben. A fogyasztóknak legnagyobb arányban az ügyviteli hiányosságok, hibák, a kárügyintézés elhúzódása, a

*A pénzügyi visszaélések
elleni fellépés a
hazai és nemzetközi
társzervekkel történő
kiváló együttműködésen
alapszik.*

kárigény/szolgáltatási igény elutasítása, valamint a kártérítési/biztosítási összeg mértéke okozott problémát, illetve vezetett a panaszok beadásához. A szektorra beadott, az év során összesen lezárt 1989 panasz 46,7 százaléka bizonyult megalapozottnak.

A pénztári szektorra 2007-ben beadott panaszok több mint kétharmada a nyugdíjpénztárak, közel egynegyede pedig az egészségpénztárak tevékenységére vonatkozott. A panaszok 36-36 százaléka a számlavezetéssel és a pénztári szolgáltatással volt kapcsolatos. Az összesen lezárt 123 panasz mintegy ötöde bizonyult megalapozottnak.

Pénzügyi visszaélések elleni fellépés

A Felügyelet 2007-ben mintegy 1500 megkeresést továbbított a pénzügyi szektor intézményei felé. Hatósági megkeresések kapcsán több hitelintézetnél vizsgálat indult a napon belüli hitelezéssel indított, azonos tulajdonosi körbe tartozó cégek közötti körbeutalásra, illetve a folyószámla-túlhívásra adott megbízások végrehajtására, azok előkészítésére és dokumentálására, valamint az azonosítási követelmények teljesítésére vonatkozóan. A Felügyelet felhívta a hitelintézetek figyelmét arra, hogy a pénztári be- és kifizetéseknél fokozott figyelmet fordítsanak a művelet valóságos gazdasági tartalmának ellenőrzésére. A Felügyelet a vizsgálatok során szerzett tapasztalatokat, illetve a levont következtetéseket és álláspontját konzultáció keretében ismertette a pénzintézetekkel.

A Felügyelet a hatósági megkeresések jogszabályon alapuló továbbításával több mint 10 éve működik közre a társhatóságok feladatainak teljesítése érdekében. Az utóbbi két-három év tapasztalata azt mutatja, hogy a megkeresések száma dinamikusan növekedik, és a megkereséseket kezdeményező szervezetek köre is folyamatosan bővült. Kezdetben kizárólag a rendőri nyomozószervektől érkeztek adatkérések, azonban a tavalyi évben már a rendőrségi megkeresésekkel egyező számú kérés érkezett az adó- (ide értve az illetékhivatalt) és vámhatóságtól is. Emellett kisebb számban, de folyamatosan fordulnak a Felügyelethez az ügyészségek, bíróságok, az önkormányzatok, a közjegyzők, valamint a végrehajtók. Az adatkérések tárgya jellemzően magánszemélyek, illetve jogi személyek, jogi személyiség nélküli társaságok pénzforgalmi adatainak felkutatása, felderítése.

A PÉNZÜGYI SZÉKTORHOZ KAPCSOLÓDÓ TÍPIKUS BŰNCSELEKMÉNYEK

A felmérések szerint 2007-ben a pénzügyi szektort több mint 21 000 bűncselekmény érte, és az ezek kapcsán érintett kárérték meghaladja a 30 milliárd forintot. Bizonyos bűncselekményi kategóriákban megállapítható, hogy a szervezett bűnözői körök célzottan, a pénzügyi szektor belső viszonyainak teljes körű ismerete alapján, tudatosan kidolgozott és válogatott módszerekkel, sorozatjelleggel károsítják a pénzügyi szolgáltatókat, illetve azok ügyfeleit. Egyre nagyobb mértékben észlelhető a nemzetközi szervezett bűnözők jelenléte, aktivitása. Az elkövetett bűncselekmények 90 százaléka a bankkártyákkal való visszaélésekhez kötődik. Kiugróan magas a csalások száma, amelyek jellemzően okirat-hamisítással, ezen belül magánokirat-hamisítással párosulva valósultak meg. Jellemző bűncselekmények még: hitelezési csalás, lopás, sikkasztás, hűtlen kezelés, rablás, rongálás és hitelsértés.

A pénzügyi visszaélések elleni fellépés középpontjában a megelőzés-orientált proaktív felügyeleti tevékenység állt 2007-ben. Az új típusú szerepkör megkövetelte a célzott és átfogó adatgyűjtési háttér kialakítását, folyamatos szélesítését, a belső horizontális együttműködés fokozását, melyet szervesen kell hogy kiegészítsen a szorosabb együttműködés a társhatóságokkal és a nyomozószervekkel (ORFK, VPOP, APEH), valamint az ügyészséggel. Ennek keretében a Felügyelet kezdeményezte az ORFK-val megkötött együttműködési megállapodás felülvizsgálatát és a Felügyelet számára a pénzügyi visszaélések visszaszorítása, megelőzése terén hasznos szakmai együttműködési területekkel történő kibővítését. A pénzmosás bűncselekményének nyomozati hatásköre az ORFK-tól átkerült a VPOP-hoz. Ehhez igazodóan a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény a pénzügyi információs egység (FIU) feladatait szintén a VPOP-hoz telepítette. Az operatív együttműködés a VPOP-val a napi munkakapcsolat szintjén is létrejött.

A Felügyelet 2007-ben a pénzügyi visszaélések elleni fellépés keretében összesen tizenhárom cél- és négy témavizsgálatot végzett.

A Felügyelet további tevékenységei

Közreműködés jogszabályok előkészítésében, a szabályok implementálását segítő felügyeleti fejlesztések

A jogalkotás kapcsán a legfontosabb feladatunk a MiFID-irányelv implementálásának előkészítése volt.

2007-ben a hazai jogalkotási folyamatban a Felügyelet számára a legjelentősebb feladatot a hitelintézeti törvény, a MiFID-irányelv implementálása kapcsán a tőkepiaci törvény, a biztosítási törvény, a PSZÁF-törvény módosítása, valamint a befektetési vállalkozásokról szóló új törvény előkészítése jelentette. Ezeken a jogszabályokon keresztül valósult meg a hitelintézetek és befektetési vállalkozások új tőkemegfelelési követelményeit szabályozó EU-direktívák (CRD) hazai törvényi szintű implementációja, a felügyeleti díj számításának új rendszere, valamint számos olyan változtatás, amely a pénzügyi szervezetek gyakorlatának fejlődéséhez igazította a szabályozási háttérrel.

Az új jogszabályi háttérnek való megfeleléshez a Felügyeletnek is számos fejlesztést kellett elvégeznie, ezek közé tartozott a Validációs kézikönyv kidolgozása, valamint a hitelintézetek és befektetési vállalkozások belső tőkekövetelmény-számítására (ICAAP), illetve a felügyeleti felülvizsgálati és értékelési folyamatra (SREP) vonatkozó módszertani útmutatók elkészítése, amely eljárások jelentősen megújítják a felügyelési folyamatot és átláthatóbbá teszik azt.

A FELÜGYELETI DÍJ SZÁMÍTÁSÁNAK ÚJ RENDSZERE

A felügyeleti díj számítását is teljesen új alapokon végezzük, annak érdekében, hogy a felügyeleti díjak jobban tükrözzék a felügyelt intézmények kockázatát és ehhez kötődően a Felügyelet ráfordításait. Az új rendszerben a felügyeleti díj alapidíjból és változó díjból tevődik össze. Minden felügyelt intézmény és személy évente egyszer alapidíjat fizet. (Változó díjat nem mindenki fizet, a fizetésre kötelezettek körét az ága-

zati törvények rögzítik. A változó díj számításának alapja – ahol lehetséges – a tőkekövetelmény és a kezelt vagyon állománya, egységesen minden szektorban.) Az előzetes számítások szerint ez az intézmények terheit összességében mintegy 30 százalékkal csökkenti, a hatásokat ténylegesen felmérni azonban csak 2008-ban lehet.

A Felügyelet a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény előkészítésében kiemelten konstruktív, alkotó szerepet játszott, ennek eredményeként az EU igényeihez igazodó és a gyakorlatban is jól alkalmazható törvény lépett hatályba 2007. december 15-én.

A Felügyelet aktívan kezdeményezte a 2004/113/EK esélyegyenlőségi irányelv 5. cikkének átültetését, amelynek megvalósulásával Magyarországon is lehetőség nyílik a megfelelő feltételek teljesülése mellett a biztosítási szektorban a nemek szerinti megkülönböztetésre. A felügyeleti szakértők véleményezték továbbá a belső piacon történő fizetési szolgáltatások nyújtására vonatkozó irányelv (PSD) tervezett implementációját bemutató koncepciót. A pénzügyi szervezetekre vonatkozó speciális számviteli kormányrendeletek előkészítésében is részt vettek a Felügyelet munkatársai.

A Felügyelet munkatársai közreműködtek a foglalkoztatói nyugdíjról és intézményeiről szóló törvényjavaslat előkészítésében, amelynek elfogadásával Magyarországon is lehetővé válik foglalkoztatói nyugdíjszolgáltató intézmény alapítása.

A Felügyelet elkészítette a befektetési alapkezelők, a kockázati tőkealap-kezelők, a biztosítók, a biztosításközvetítők, a pénzügyi vállalkozások, valamint a hitelintézetek adatszolgáltatását szabályozó rendeletek tervezeteit.

A korábban kialakult gyakorlatnak megfelelően a Felügyelet 2007-ben is elkészítette a pénztárakkal kapcsolatos kormányrendeletek módosítására vonatkozó javaslatait, amelynek keretében összesen kilenc jogszabály változtatására adtunk részletes normaszöveg-javaslatokat.

A Felügyelet részletes észrevételeket tett továbbá a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás szabályairól szóló törvény módosításához, a hitelintézetek értékpapírosítási tőkekövetelményéről, illetve a hitelintézetek partnerkockázat-kezeléséről szóló kormányrendelet-tervezetéhez, az összevont alapú szavatoló tőke és az összevont alapon számított tőkekövetelmény számításáról szóló PM-rendelet tervezetéhez, a hitelintézetek szavatoló tőke számítási szabályait rögzítő Hpt. 5. számú mellékletének módosításához, valamint az egy- és kétforintos címletű érmék bevonása következtében szükséges kerekítés szabályairól szóló törvénytervezethez.

2007 folyamán összesen mintegy 1600, a Felügyelettel kapcsolatos anyag jelent meg az írott és elektronikus sajtóban.

Felügyeleti kommunikáció

A piaci szereplők, a fogyasztók, illetve a közvélemény tájékoztatása elsősorban az interneten, illetve a napi- és hetilapokon, valamint a szaksajtón keresztül valósult meg. A széles körű tájékoztatás elősegítése érdekében 2007 folyamán összesen mintegy 1600 a Felügyelettel kapcsolatos anyag jelent meg az írott és elektronikus sajtóban, ebből 250 alkalommal a sajtószóvivő személyes tájékoztatására tartottak igényt. A legfontosabb témák az ingatlanpiaci kockázatok, az elektronikus banki szolgáltatás, a pénzügyi szektorok nyereségessége, az életbiztosítással kombinált lakáshitelek, a MOL–OMV-vel kapcsolatos hírek, a CIB–IEB informatikai egyesülésével kapcsolatos internetbanki problémák, a Felügyelet fogyasztóvédelmi tájékoztató lízingkampánya, az Első Hazai Dolgozói Egészségpénztár felszámolása, az ÁÉB beolvasztása, a felügyeleti jelentésekben szereplő adatokkal kapcsolatos elemzések, a hitelfelvétel és a jenhitel kockázatai, az AXA Nyugdíjpénztár és a Generali részére kiszabott bírság, valamint a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítással kapcsolatos anyagok voltak.

A Felügyelet 2007-ben hat sajtótájékoztatót tartott: februárban az elektronikus pénzügyekről és az adathalásatról, márciusban a nyugdíjpénztári hozamokról, májusban az Országos Betétbiztosítási Alap (OBA) és a francia betétbiztosító (FGD) közötti keretmegállapodásról, júniusban az életbiztosítással kombinált lakáshitelekéről, októberben a lízingről és a pénzkölcsönnyújtásról, illetve ugyanebben a hónapban a IV. Nemzetközi Fogyasztóvédelmi Fórumról. A tájékoztatók közül négy egyúttal – egyenként többhetes időtartalmú – lakossági tájékoztatói kampányhoz kap-

csolódott. A Felügyelet további két, sajtótájékoztató nélküli kampányt is lebonyolított tavaly (egyebek közt internetes tájékoztatók, sajtóinterjúk segítségével) a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításokról (novemberben), illetve a lakossági fogyasztási hitelekéről (decemberben).

BINDER ISTVÁN LETT AZ ÉV EGYÉNI SZÓVIVŐJE

A Magyar Távirati Iroda (MTI) Zrt. évről-évre külön elismeréssel jutalmazza az év egyéni szóvivőjét, illetve szóvivői és kommunikációs egységét. Binder István, a PSZÁF szóvivője 2007 februárjában megkapta az MTI elnöki elismerését. Az indoklás szerint a kitüntetést a távirati iroda „a közvélemény hiteles tájékoztatását szolgáló, az újságírói tevékenységet segítő kiváló munkáért” ítélte oda. A szóvivői kategóriában az állami kitüntetések mellett ez számít a szakma egyik kimagasló elismerésének.

III. A FELÜGYELET 2007. ÉVI MŰKÖDÉSE

A Felügyeletet mint intézményt érintő változások közül az egyik legfontosabb 2007-ben az volt, hogy a miniszterelnök jóváhagyta a Felügyelet Szervezeti és Működési Szabályzatát (SZMSZ) és azt a pénzügyminiszter utasításban kiadta. Az utasítás és az annak mellékletét képező SZMSZ a Magyar Közlöny 64. számában jelent meg és 2007. május 24-én lépett hatályba.

A miniszterelnök 2007. július 1-jei hatállyal hatévi időtartamra kinevezte Varga Csabát a Felügyelet főigazgatójává, Erdős Mihályt főigazgató-helyettesé.

Az új SZMSZ igazodik a Felügyelet kormányhivatali státuszához, egységesen tartalmazza a Felügyelet két szervezeti egysége (a Felügyeleti Tanács és a Hivatal) szervezetére, feladat- és hatáskörére vonatkozó rendelkezéseket, átláthatóbbá tette a Felügyelet hivatali szervezetét. Részletesebben és egyértelműbben kifejti a Felügyeleti Tanács elnöke, a Felügyeleti Tanács és a hivatal vezető főigazgató, valamint főigazgató-helyettesek közötti irányítási viszonyt. Az SZMSZ nem eredményezett változást a Felügyelet gazdálkodási feltételeiben.

Az új PSZÁF- törvény értelmében a Felügyelet feladat- és jogköre bővül.

A szabályozási környezethez kapcsolódó változást jelentett, hogy a Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletéről szóló törvény módosítása tartalmilag új törvényként 2007. december 1-jén lépett hatályba. Az új jogszabály értelmében a Felügyelet feladat- és jogköre bővül a pénzmosás megelőzéséről és megakadályozásáról szóló törvény hatálya alá tartozó szervezetek, személyek és tevékenységek felügyeletével, továbbá új feladatként jelent meg, hogy a Felügyelet látja el egyes európai parlamenti és tanácsi, illetve bizottsági rendeletek, irányelvek végrehajtását.

A Felügyelet engedélyezett létszáma (státusza) 2006 végén 504 fő volt, amely az új SZMSZ-ben meghatározott előírásnak megfelelően 479 főre csökkent.

A Felügyeleti Tanács tevékenysége, és a Hivatal működése

A Felügyeleti Tanács 2007-ben összesen 32 ülést tartott. A Felügyelet hatáskörei gyakorlását közvetlenebbül szolgáló új kiadmányozási rend egységesen szabályozza a kiadmányozási jogköröket.

Az új kiadmányozási rend értelmében a kiemelt intézmények kiemelt ügyeiben a Felügyeleti Tanács közvetlenül gyakorolja döntési hatáskörét.

AZ ÚJ KIADMÁNYOZÁSI REND

Új kiadmányozási rend lépett hatályba, melynek alapján a kiemelt intézmények kiemelt ügyeit illetően a döntési hatáskört a Felügyeleti Tanács közvetlenül gyakorolja. További ügyekben a kiadmányozási jogot – a döntés súlyának megfelelően – a főigazgató, a főigazgató-helyettesek, illetve a Hivatal egyes vezetői gyakorolják.

A kiadmányozási rendszer célja, hogy a döntési, illetve kiadmányozási szintek tükrözzék a kompetenciákat, a kiadmányozás biztosítsa a döntések folyamatának (előkészítés, javaslat, döntés, aláírás) tartalmi és formai egységességét, továbbá a vezetői döntésekhez – a vezetés különböző szintjeinek – elégséges és közvetlen információkkal szolgáljon. A párhuzamosan bevezetett intézményfelelősi rendszer alkalmazásával a kiadmányozási jog gyakorlása hozzájárul a Felügyelet döntéseinek összehangoltságához, és a felügyelési, a nyilvánossági és az intézkedési politika mind teljesebb megvalósításához.

A Felügyelet arra törekszik, hogy szektorokon átnyúló, szektorsemleges ajánlásokat adjon ki.

A Felügyeletnek szabályzó hatóságként széles eszköztár áll a rendelkezésére. A felügyeleti vizsgálatok kapcsán hozott határozatok többsége nyilvánosságra kerül magyar és esetenként angol nyelven. Ezekkel, valamint a gyakran kiadott állásfoglalások segítségével a pénzügyi szektor intézményei számára világossá válik a Felügyelet által elvárt, illetve javasolt gyakorlat. Az egyes szektorokban 2007-ben több száz állásfoglalás született.

A legfontosabb kockázatokkal külön is foglalkozik a Felügyelet, amikor a tevékenysége során összegyűjtött és feldolgozott tapaszt-

talatok alapján kialakítja a felügyeleti ajánlásokat. A Felügyeleti Tanács szabályozói hatáskörében kiadott felügyeleti ajánlások tartalma kifejezi a jogszabályok által támasztott követelményeket, a Felügyelet jogalkalmazási gyakorlata alapján alkalmazni javasolt elveket, illetve módszereket, a piaci szabványokat és szokványokat. A pénzügyi szervezetek részére érdekképviselői szerveik bevonásával biztosított az ajánlástervezetek konzultációja is. A Felügyelet arra törekszik, hogy szektorokon átnyúló, szektorsemleges ajánlásokat adjon ki.

2007-ben összesen négy ajánlást tett közzé a Tanács. Ezek az alábbiak voltak:

- az ingatlanalap-kezelési tevékenységhez kapcsolódó elvárásokról,
- a letétkezelési tevékenységről,
- a vagyonkezelők pályáztatási eljárásáról,
- a pénzügyi szervezetek vezetőinek és tulajdonosainak alkalmassági és megbízhatósági értékeléséről.

A FELÜGYELETI TANÁCS AJÁNLÁSAI

Az ingatlanalap-kezelési tevékenység megfelelő végzéséhez című, 1/2007. (II.8.) számú ajánlás az ingatlanalap-kezelési tevékenységhez kapcsolódó elvárásokról szól. Az ajánlás közvetlen célja, hogy a magyarországi ingatlanbefektetési alapok működésének átláthatósága növekedjék, a befektetők rendszeres és rendkívüli tájékoztatása megfelelő információkat tartalmazzon, különös tekintettel az egyes ingatlanalapok hozam-kockázat kapcsolatrendszerére vonatkozóan. Az ajánlás által elérni kívánt eredmény pedig, hogy mindezen információk ismeretében a befektetők tudatosan válasszák ezeket a termékeket és hozzák meg konkrét befektetési döntéseiket.

A Felügyeleti Tanács 2/2007. (III.8.) számú ajánlása a letétkezelési tevékenységgel foglalkozik. Ezen belül a befektetéskezeléshez kapcsolódó letétkezelési tevékenység jogszabályoknak, valamint az ügyfelek, tulajdonosok érdekeinek megfelelő végzéséhez ad támponokat. Ajánlásokat fogalmaz meg a pénzügyi szektorok azon

szereplői részére is, ahol a jogszabályok nem, vagy nem kellően részletesen rendezik a letétkezelői szolgáltatás igénybevételének prudenciális szabályait.

A vagyonkezelők pályáztatási eljárásáról szóló 3/2007. (VII.19.) számú ajánlást az hívta életre, hogy a vonatkozó jogszabályok bizonyos intézményi körben a befektetéskezelési tevékenység kiszervezése kapcsán a befektetéskezelő pályáztatással történő kiválasztását írják elő, viszont a kiválasztás elveit, szempontjait eltérően határozzák meg. Az ajánlás egységes szempontrendszert és eljárást határoz meg mind a pályázatot kiírók, mind a pályázó befektetéskezelők számára.

A hazai és nemzetközi tapasztalat azt mutatja, hogy a prudenciális szabályok és a kockázati limitek megtartása mellett a pénzügyi szervezetek biztonságos működését leginkább az biztosítja, ha kompetens, felelős, megfelelő szakmai képzettséggel, tapasztalattal rendelkező és megbízható vezetők irányítják, tulajdonosi szerkezete átlátható, illetve hatékony a tulajdonosi ellenőrzés. Mindezen követelményeknek való megfelelés ismérveit ötven pontban mutatja be a „fit and propernek” is nevezett, 4/2007. (X.31.) számú, a pénzügyi szervezetek vezetőinek és tulajdonosainak alkalmassági és megbízhatósági értékeléséről szóló ajánlás.

A Felügyelet a megítélése szerint legjobb gyakorlat követése, a jogalkalmazás kiszámíthatóságának növelése, valamint a vonatkozó jogszabályok egységes alkalmazásának elősegítése céljából módszertani útmutatókat is kiad. 2007. évben három témában jelent meg ilyen útmutató:

- a pénzügyi szervezetek informatikai rendszerének védelméről,
- a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási tevékenység informatikai támogatásának szakmai tartalmáról,
- a magánnyugdíj-pénztári tagdíjbevallási és befizetési kötelezettséggel összefüggő pénztári eljárásokról, a tagdíjbefizetések elszámolásával, a tagdíjhátralék behajtásával, végrehajtásával, továbbá az adóhatósági egyeztetésekkel kapcsolatos magánnyugdíj-pénztári eljárásokról.

Új elem a vezetői körlevelek bevezetése.

A Felügyeleti Tanács ajánlásai és a módszertani útmutatók mellett 2007 áprilisától a Felügyelet bevezette a vezetői körlevelek kiküldésének gyakorlatát.

A VEZETŐI KÖRLEVELEK

A vezetői körlevél a Felügyelet főigazgatója által kiadott szakmai kommunikációs eszköz, amely segíti a jogszabályi követelmények betartását, ismerteti a Felügyelet prudenciális és piacfelügyeleti tevékenysége során követett gyakorlatát. 2007-ben összesen tizenegy vezetői körlevelet adtunk ki:

- a megtakarítási jellegű életbiztosításról,
- a gépjármű-hitelezésről és -lízingről,
- a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról a közvetítő független biztosításközvetítők részére,
- a kereskedelemfinanszírozási tevékenységről,
- az indexkövető befektetési alapok portfóliójának összetételéről,
- a kötelező gépjármű-felelősségbiztosítási termékek értékesítéséről,
- a hitelezési kockázat tőkekövetelményének meghatározására szolgáló sztenderd módszer alkalmazásáról,
- a japán jen alapú, illetve a devizanem-változtatás opciós jogát kínáló devizahitelek kockázatainak jelentőségéről,
- a biztosítók intézményi szintű belső befektetési politikájának (belső befektetési szabályzatának) elkészítéséről,
- a befektetési egységekhez kötött (unit-linked) életbiztosítási termékek értékesítéséről,
- a biztosítottak egészségügyi állapotával összefüggő adatainak kezeléséhez jogalapot teremtő hozzájáruló nyilatkozat tartalmi és egyes formai szempontjairól.

A Felügyeleti Tanács figyelemmel kíséri a felügyelt szektorokban tevékenykedő szakemberek munkáját, és minden évben kiosztja a Prudencia Díjat. Ezt az elismerést olyan szakemberek kaphatják, akik kiemelkedő munkát végeztek a magyar pénzügyi piac fejlődése érdekében, példamutató tevékenységükkel nagyban hozzájárultak a felügyeleti vagy a szabályozási terület jobbításához. A Felügyeleti Tanács döntése alapján 2007-ben a Prudencia Díjat dr. Hetényi István és dr. Lámfalussy Sándor kapta.

A PRUDENCIA DÍJ 2007. ÉVI KITÜNTETETTJEI

Dr. Hetényi István az elmúlt évtizedek pénzügyi reformjainak meghatározó alakja. 1948-ban a József Nádor Műegyetem Közgazdasági Karán szerzett oklevelet és egyetemi doktorátust. Heller Farkas professzor szellemi iskolája kevés köztünk élő képviselőjének egyike. 1949-től a Gazdasági Főtanácsnál dolgozott, majd 1980-ig az Országos Tervhivatalban, ahol 1973-tól 1980-ig államtitkári posztot töltött be. Itt fő munkaterülete a távlati tervezés és a nemzetközi gazdasági együttműködés megszervezése volt. Az 1968-ban bevezetett új gazdasági mechanizmust évekig előkészítő tervezési munkacsoport vezetője volt. 1980 és 1986 között pénzügyminiszterként dolgozott. Az 1987-es bankreform előkészítője és az 1988-as adóreform egyik kidolgozója, 1989-től a Kék Szalag Bizottság egyik szervezője volt, újjászervezte a Magyar Közgazdasági Társaságot. Dr. Hetényi István tagja volt a Pénztárfelügyelet mellett működő Pénztártanácsnak, annak megalakulásától megszűnéséig (1997–2001), illetve 1997–2003 között a Pénztárak Garancia Alapja igazgatóságának. 1987 óta a Budapesti Corvinus Egyetem címzetes egyetemi tanára. Oktat a Zsigmond Király Főiskolán is.

Dr. Lámfalussy Sándor életműve európai léptékű. A róla elnevezett Lámfalussy-folyamat célja, hogy magas fokú jogalkotási minőséget és rugalmasságot, következetes végrehajtást és felügyeletet, valamint intézményi átláthatóságot és szigorú konzultációs normákat biztosítson. 1949–1953 között a Leuveni Katolikus Egyetemen végezte közgazdasági tanulmányait. 1953–

1955-ig a Nuffield College kutató hallgatója, 1957-ben doktori fokozatot szerzett. 1961–1962 közt a Yale Egyetemen, 1965–1995 közt a Louvain-la-Neuve-i Katolikus Egyetemen oktatott. 1997 óta a Louvain-la-Neuve-i Katolikus Egyetem Európa Tanulmányok Intézetét vezeti. 1955-től banki tanácsadó, 1965-től vezérigazgató, majd elnök volt a Banque de Bruxelles-nél. 1976–1993-ig a jegybankok bankjának nevezett bázei Nemzetközi Fizetések Bankjánál gazdasági tanácsadó, igazgató, majd vezérigazgató volt. A Delors-bizottság tagjaként 1988–1989 közt részt vett a Gazdasági és Monetáris Unió tervének kidolgozásában, 1994-től 1997 júniusáig az Európai Monetáris Intézet (az Európai Központi Bank elődje) elnökeként ő felelt az euró bevezetésének előkészítéséért. 2000–2001 között az európai tőkepiacok szabályozásával foglalkozó Bölcsek Tanácsának elnöke volt. A Bölcsek Tanácsának jelentése alapján jött létre először az értékpapír-, majd ezt követően a bank- és biztosítási szektorokban a jelenleg is működő európai felügyeleti együttműködési struktúra (az ún. harmadik szintű bizottságok), melyeknek a Felügyelet is aktív résztvevője. A Magyar Tudományos Akadémia külső tagja, számos hazai és külföldi kitüntetés birtokosa.

Folytatódik a „Hatékony felügyelet” stratégiájában megfogalmazottak megvalósítása.

A hatékony felügyelet megvalósításának lépései

A Felügyeleti Tanács irányító testületként már korábban megfogalmazta a hatékony felügyelet kialakításának szükségességét. A piaci változásokra azonnal és előrelátó módon reagáló Felügyelet kialakítása többlépcsős folyamat, amely a stratégia kidolgozásával kezdődött. A felügyeleti stratégiában megfogalmazott feladatok megvalósítását segítik elő a felügyeleti projektek, amelyek több évet ölelnek át, de már megszülettek az első eredmények, és érzékelhető módon közelítenek a kitűzött célok megvalósítása felé. A projektek szponzora egy-egy tanácsstag, és számos felügyeleti dolgozó vesz részt a projektek és alprojektek munkájában.

A Kockázatalapú felügyelési módszertan – KOMÓD Projekt keretében elkészült a kockázatalapú felügyelés módszertani kéziköny-

ve, amely a felügyelési folyamat elvi alapjainak összefoglalása. A módszertanból a Felügyelet 156 érintett munkatársa kapott részletes oktatást. Elkészült a kockázatalapú felügyelést támogató informatikai rendszer rendszerterve, s megkezdődött a rendszerek fejlesztése. A projekt munkamódszere – részben – megváltozott, s ennek keretében megkezdtek munkájukat azok a munkacsoportok, melyek a gyakorlati – monitoring, felügyelési munkalapok – szinteken alkalmazzák a kockázatalapú felügyelés módszertanát.

A Humánpolitika – HR Projekt Személyzetfejlesztési alprojektjében elkészült az Új munkatársak beilleszkedését támogató program, a Mentor-program, illetve a nemzetközi társhatóságokkal való együttműködés részeként a rövid tanulmányutakra vonatkozó szabályzat. Megkezdődött az Új munkatársak beilleszkedését támogató program és a Mentor-program megvalósítása, végrehajtása. A szakmai ismeretek, kompetenciák alprojekt keretein belül megkezdődött a szakmai kompetenciák munkakörönkénti felmérése vezetői interjúk segítségével.

A Tervezés – mérés – számonkérés – TEMÉSZ projekt feladata a Balanced ScoreCard (BSC) kialakítása, melynek célja a jóváhagyott „Hatékony felügyelet – A Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyeletének 2010-ig szóló stratégiája” megvalósítását elősegítő és ösztönző, a szervezeti teljesítményeket mérő és nyomon követő rendszer létrehozása. A teljesítménymérési és -értékelési rendszernek a Felügyelet vezetése számára támogatást kell nyújtania a stratégia éves leképezéséhez, megvalósítási üteme figyeléséhez, értékeléséhez, a soron következő lépések, teendők meghatározásához, illetve a stratégiai célok megvalósulásának ellenőrzéséhez. 2007 őszén megkezdődött a BSC bevezetésének gyakorlati része, melynek során kialakultak a központi, az igazgatósági és főosztályi stratégiatérképek és paramétertáblák, illetve a megközelítőleg 500 sikertényező és a hozzájuk tartozó indikátorok.

A Felügyeleti Kultúra – Kultúra Projekt keretében megoldásokat dolgoztak ki a Felügyeletre kötelezően előírt nemzetközi kötelezettségek teljesítésére, a megkövetelt információ-közzételti tartalmi-formai elemek struktúrájának meghatározására. Megtörtént a követelmények, eljárások megfogalmazása a felügyeleti munkatársak információfelhasználási, és -továbbítási gyakorlatára vonatkozóan. A projekt a későbbiekben áttekinti a pénzügyi szervezetekkel való kapcsolattartás munkafolyamatait, javaslatot tesz azok hatékonyságának növelésére, valamint nemzetközi összehasonlítást fog végezni a külföldi felügyeletknél tapasztalható hasznos munkaszervezési megoldások átvétele érdekében, il-

letve áttekinti a társhatósági kapcsolattartás formáit, a képviselő terjedelmét, a konzultációs és egyeztetési mechanizmusokat.

Az IT tudatosság – IT Projekt egyrészt a másik négy projekt informatikai támogatását, illetve a javaslatoknak megfelelő rendszerek kialakítását végzi, másrészt a folyamatosan jelentkező fejlesztési feladatokat is ellátja. Ezeknek megfelelően, külön alprojektek keretében történik a munka.

Együttműködési megállapodások

A Felügyelet az elmúlt időszakban az alábbi társfelügyeletekkel kötött Együttműködési megállapodást:

- a montenegrói bankfelügyeletet ellátó Central Bank of Montenegroval 2007. március 6-án,
- a Francia Köztársaság Bankfelügyeletével (Commission Bancaire) 2007. augusztus 15-én és a Hitelintézetek és Befektetési Cégek Bizottságával (Comité des établissements de crédit et des entreprises d'investissement) banki területen,
- 2007. augusztus 28-án a horvát pénzügyi felügyelettel (Hrvatska agencija za nadzor financijskih usluga) tőkepiaci és biztosítási területen.

A tárgyalások az orosz bankok felügyeletét ellátó Orosz Föderáció Központi Bankjával (Centralnij Bank Rosszijoszkoj Federacii – Bank Rosszii) 2007 folyamán eredményesen lezárultak, lehetővé téve az együttműködési megállapodás 2008. március 28-i aláírását.

A Felügyeleti Tanács elnöke 2007 márciusában együttműködési megállapodást írt alá az állampolgári jogok országgyűlési biztosságával és a Gazdasági Versenyhivatal (GVH) elnökével a pénzügyi kapcsolatos panaszok kivizsgálása ügyében. A Gazdasági Versenyhivatallal történő együttműködés keretében a Felügyelet munkatársai részt vettek a GVH kis- és középvállalkozások bankhasználati és bankváltási szokásait felmérő vizsgálatában.

A Felügyelet együttműködési megállapodást írt alá az Egészségbiztosítási Felügyelettel, valamint módosította az APEH-hel való megállapodást.

A Felügyeletnek az ORFK-val 2007 júliusában kötött Együttműködési megállapodása jelentős lépés volt a gyanús pénzügyi

tranzakciókat elemző szoftver kialakítása érdekében. A szakmai együttműködés összehangolása mellett a bejelentések elektronikus továbbításának és feldolgozásának kivitelezésére támogatást is nyújtott a szükséges hardver és szoftver beszerzéséhez.

Belföldi konferenciák

A Felügyelet a Miniszterelnöki Hivatallal közösen szervezett konferenciát a lakossági pénzügyi szolgáltatások egyes kérdéseiről. A kétnapos konferencián az előadások központi kérdéskörét a kormány által felkért Lakossági Pénzügyi Szolgáltatásokat Vizsgáló Szakértői Bizottság jelentésében megfogalmazott ajánlások megvalósíthatóságának módja, a bankszektor önszabályozásának lehetőségei alkották. Másik központi kérdésként a pénzügyi kultúra fejlesztése, a tudatos fogyasztói magatartás kialakítása érdekében teendő lépések, a munkamegosztás és az együttműködés szükségessége fogalmazódott meg.

A fogyasztóvédelem hatékonyságának javítása érdekében a 2006 végén létrejött fogyasztóvédelmi fórumokat az aktív tevékenység jellemezte az év során. A civil fogyasztóvédelmi szervezetek, valamint a szakmai szövetségek munkacsoportjai olyan aktuális kérdésekkel foglalkoztak, mint például a pénzügyi kultúra, a fogyasztóvédelmi oktatás, a panaszkezelés rendszere, illetőleg a Lakossági Pénzügyi Szolgáltatásokat Vizsgáló Szakértői Bizottság jelentésében megfogalmazott egyéb felvetések.

Az év folyamán lezajlott sikeres, a hazai szereplőket érintő további konferenciák közül kiemelkedik a II. Biztosításkonferencia, a X. (jubileumi) Pénztár-konferencia, a II. Bankkonferencia, a Rendőrtiszti Főiskolán tartott Pénzmosási konferencia, a takarékszövetkezetek részére szervezett szakmai konzultáció, illetve az IT felügyeleti tapasztalatokról szóló konferencia.

A Felügyelet tevékenysége az Európai Unió szervezeteiben

A Felügyelet aktív résztvevője a Lámfalussy-eljárás alapján létrehozott három harmadik szintű bizottságnak (CESR – Committee of European Securities Regulators, CEIOPS – Committee of European Insurance and Occupational Pensions Supervisors, CEBS – Committee of European Banking Supervisors), azok 32 albizottságának és munkacsoportjának.

A Felügyelet aktív résztvevője a Lámfalussy-eljárás alapján létrehozott harmadik szintű bizottságoknak

A harmadik szintű bizottságok együttműködésének keretében a Felügyelet felsővezetői szinten képviselteti magát

- a pénzügyi konglomerátumokkal foglalkozó Interim Working Committee on Financial Conglomerates (IWCFC),
- a pénzmosás elleni fellépéssel foglalkozó Task Force on Anti-Money Laundering and Terrorist Financing (AMLTF) munkacsoport tevékenységében,
- a határon átnyúló egyesülésekkel és részesedésszerzésekkel foglalkozó csoport, a Cross-Border Mergers & Acquisitions Task Force (CMATF) munkájában is.

Az Európai Központi Bank (European Central Bank) munkáját segíti többek között pénzügyi stabilitási, makroprudenciális elemzések és válságkezelés témakörökben a Bankfelügyeleti Bizottság (Banking Supervision Committee – ECB-BSC), valamint annak három munkacsoportja, melyek munkájában a Felügyelet munkatársai szintén aktívan részt vesznek.

A Felügyelet tagja az Európai Bizottság mellett működő Pénzmosás és Terrorizmus Finanszírozásának Megelőzésére Szolgáló Bizottságnak (Committee for the Prevention of Money Laundering and Terrorist Financing), melynek feladata az ún. harmadik pénzmosási irányelv alkalmazásának elősegítése a tagállamok számára.

A Felügyelet munkatársai 2007-ben a fenti bizottságokban, albizottságokban és munkacsoportokban összesen 237 ülésen vettek részt. Emellett számos esetben adtak véleményt és töltöttek ki kérdőíveket a bizottsági munkákhoz kapcsolódóan.

A HARMADIK SZINTŰ BIZOTTSÁGOK EREDMÉNYEINEK FELÜGYELETI ÁTÜLTETÉSE

A MiFID területén a következőkben történt előrelépés, illetve az alábbi feladatokat teljesítettük: számítások elvégzése és közzététele a BÉT-re bevezetett részvényekre vonatkozóan, likvid részvények listájának közzététele, módszertani útmutató elkészítése a tranzakciós jelentésekről és a transzparenciakövetelményekről, megtörtént a tranzakciós jelentések felügyeleti adat-szolgáltatási mintatáblájának, illetve a tábla kitöltési útmutató-tervezetének közzététele. Tájékoztató készült

az érintett intézmények kapcsán a tranzakciós jelentések kitöltésének és megküldésének gyakorlati kérdéseiről, megtörtént a MiFID alapján a határon átnyúló szolgáltatást végzők listájának közzététele, az egységes európai útlevelel kapcsolatos bejelentések során a CESR „Protocol on MiFID Passport Notifications” című anyagában foglalt eljárás felügyeleti gyakorlatba történő implementálása, a tőkepiaci engedélyezési útmutató átdolgozása és közzététele, tájékoztatás adása a befektetési tanácsadási, illetve ügynöki tevékenység végzésére vonatkozó szabályok változásáról az érintettek részére, befektetővédelmi tájékoztató kiadása a CESR anyaga alapján. A tranzakciójelentés adatcsere-mechanizmusának (TREM) alkalmazására való felkészülés megtörtént, és a tranzakciók jelentésének cseréje 2007. november 1-től beindult.

A Felügyelet 2007-ben eleget tett a CEBS által kialakított közös formátumú felügyeleti közzétételi kötelezettségnek a már hatályba lépett jogszabályokat illetően. A CRD felügyeleti alkalmazása kapcsán már elkészült és hatályos a CEBS Guidelines-ai alapján kidolgozott Validációs kézikönyv és a belső tőkemegfelelés értékelésre (ICAAP) vonatkozó módszertani dokumentum. A Felügyelet vezetői körlevelet adott ki a sztenderd módszert alkalmazó intézmények számára, ezzel is segítve az új tőkekövetelmény-szabályozás gyakorlati alkalmazását. A Felügyelet a COREP-táblák alkalmazására való felkészítést végezte 2007-ben, a vonatkozó módszertani útmutatót 2008-ban adtuk ki.

2007-ben a Felügyelet részt vett a CEIOPS keretében végzett QIS3-felmérésben, amelybe 13 biztosítót vontunk be. A QIS3 a tőkeszükségleti előírások egy meghatározott feltételrendszerét vizsgálta, azok paramétereinek és feltételezéseinek kalibrálását állítva a középpontba.

A felügyeleti konvergenciát segíti elő a közös képzési programokon való részvétel. Az európai uniós intézmények és társfelügyeletiek által szervezett oktatásokon 51-en vettek részt, többségük a harmadik szintű bizottságok által szervezett képzéseken.

A nemzetközi kapcsolatokban a Felügyelet szakmai elismertségét jelenti, hogy több munkabizottság, munkacsoport vezetésében vesznek részt a magyar felügyelet képviselői:

- A CESR (Committee of European Securities Regulators) Post-Trading Expert Group (PTEG) munkacsoportjának vezetőjévé Farkas Istvánt, a Felügyeleti Tanács elnökét választották.
- A CEIOPS (Committee of European Insurance and Occupational Pension Supervisors) 2007. októberi Members Meetingje során Varga Csaba főigazgatót két évre ismét a Managing Board tagjává választották.
- Az IAIS (International Association of Insurance Supervisors) Pensions Coordination Committee elnökévé Erdős Mihályt, a Felügyelet főigazgató-helyettesét nevezték ki.
- Az IAIS Implementation Committee alelnökének dr. Kiss Nórát, az Európai és nemzetközi ügyek főosztályának vezető nemzetközi referensét választották meg.
- Asztalos László, a Felügyeleti Tanács tagja, Varga Csaba, a Felügyelet főigazgatója, valamint a Felügyelet további két munkatársa részt vett a Biztosítá felügyelők Nemzetközi Szövetsége (IAIS) 14. éves közgyűlésén, ahol beszámoltak a 2008 őszén Budapesten, a Felügyelet szervezésében megrendezésre kerülő 15. közgyűlés előkészületeiről.

A Felügyelet szervezte a „IVth International Forum on Financial Consumer Protection and Education” című konferenciát 37 ország 150 képviselőjének részvételével. A résztvevők főként a pénzügyi fogyasztóvédelemmel foglalkozó hatóságok köréből kerültek ki, de képviseltette magát az OECD, az Európai Bizottság Belső Piaci Főigazgatósága, az Európai Koalíció a Felelős Hitelezésért elnevezésű szervezet, az Európai Bankföderáció és néhány oktatási alapítvány, szakmai szövetség. Az állandó szervezetté alakult Fórum vezetői bizottságának tagja lett Schiffer Péter főigazgató-helyettes.

A Felügyelet és a román tőkepiaci felügyelet közti megállapodásnak megfelelően fogadtunk román felügyeleti delegációt, és küldtünk magyar szakértőket Romániába. A Felügyelet számos konferenciát, rendezvényt szervezett, továbbá a Felügyelet munkatársai tapasztalatcserét folytattak többek között a kínai bankfelügyelet és a horvát pénzügyi felügyelet munkatársaival.

Humánpolitika

A legfontosabb erőforrás a megfelelően képzett, nyelveket beszélő munkatárs.

A Felügyelet humánpolitikai tevékenységének célja, hogy biztosítsa a megfelelően képzett, nyelveket ismerő, hatékonyan és pontosan dolgozó, proaktívan gondolkodó munkaerőt.

A Felügyelet 2010-ig szóló stratégiájában kiemelt szerepet kapott a „homo supervisor” létrehozása, azaz „a folyamatosan képzett, s nemzetközi értelemben is mobil és a piaci elismertségben megmutatkozó siker iránt motivált felügyeleti munkatárs típusa”. Ennek érdekében elfogadtuk azt a képzési koncepciót, amelyet az egységes képzési-fejlesztési terv összeállítása követett. E terv a 2007. év kiemelt szakmai feladataira, a vezetői igényekre és a munkatársi elvárásra egyaránt épülve fogalmazta meg a szervezeti szintű képzési igényeket. Lehetővé tette továbbá, hogy a Felügyeleten megfogalmazódott képzési igény megvalósítható legyen mind a szervezési, mind a munkatársak és a vezetők munkatervezési oldaláról. Az éves képzési-fejlesztési terv magában foglalta a szakmai képzést, a készségfejlesztő tréningeket, informatikai képzést, vezetőképzést, nyelvi képzést, a PSZÁF Akadémia elnevezésű előadássorozatot, az iskolarendszerű képzéseket, a kötelező közigazgatási vizsgákat, valamint az oktatásszervező cégek által meghirdetett konferenciákat, szakmai előadásokat.

A Felügyelet 2007-ben kiemelt hangsúlyt fektetett a szervezeti kultúraváltásra.

A Felügyelet 2007-ben kiemelt hangsúlyt fektetett a szervezeti kultúraváltásra, amely vezetőképzési programmal párosult. Az új dokumentumkezelő- és iktatórendszer kialakítása megkövetelte, hogy informatikai rendszerünk átálljon az Office 2007 irodai alkalmazásra, melyre oktatást szerveztünk a Felügyelet egész állományának részvételével.

Az év során átlátható, az elsődlegesen a kívánatos tevékenységekhez igazodó munkaköröket alakítottunk ki. A munkaköri rendszer fejlesztését követően kidolgoztuk és bevezettük a kompetenciaalapú teljesítményértékelési rendszerünket.

A középtávú humánfejlesztési programunk részeként a Felügyelet valamennyi munkakörére kiterjedően munkakör-értékelési rendszert dolgozott ki. Ennek eredményeként valamennyi munkakör ún. Hay-pont szerinti értéket kapott.

A humánpolitikai program megvalósítása során, az új ösztönzési rendszer részeként a korábbi juttatásokat átalakítottuk. Egy új, korszerű rendszert dolgoztunk ki, amelynek eredményeként 2007-ben bevezettük a választható béren kívüli juttatás-, más

néven a cafeteriarendszert. Ez a korszerű rendszer új szempontok alapján, egyénre szabottan, a munkatársak szükségleteihez jobban igazodó választásra ad lehetőséget a juttatások széles kínálatából.

A MENTOR-PROGRAM

A Felügyelet 2007 augusztusában vezette be a Mentor-programot az új belépők támogatására. A program elindításához szükséges külső szakértők kiválasztása és a mentorokkal szembeni elvárások meghatározása után meghirdettük a mentori állásokat. A leendő mentorokkal kapcsolatos legfontosabb elvárások az alábbiak: a Felügyelet szervezeti kultúrájának, belső folyamatainak ismerete, kommunikációs és empátiás képességek. A program sikeres elindításához szükséges egyeztetések folyamatban vannak.

Szakmai ellenőrzés

A szakmai ellenőrzési főosztály 2007-ben négy szakmai (a külföldi kiküldetések szakmai hasznosulásával, egy bank tömeges számlanyitásával, egy bejelentésköteles tevékenység ügyében hozott felügyeleti határozattal, illetve egy takarékszövetkezet ügyével kapcsolatos) vizsgálatot zárt le, további kettőt (felügyeleti vizsgálatok időtartama és a vonatkozó szervezési kérdések, illetve nagyvállalati hitelezés felügyelete több hitelnyújtó esetében) pedig előkészített. Két szakmai vizsgálat kapcsán esettanulmány is készült, melyből az egyik átdolgozott formában egy vezetői tréning anyagául szolgált. A szakmai vizsgálatok alapján készült javaslatokat a Felügyeleti Tanács áttekintette, az illetékes főosztályok pedig elkészítették intézkedési tervüket, amelyek megvalósulását a főosztály figyelemmel kísérte.

A Felügyelet szakmai ellenőrzési funkciójának megerősítésére a főosztály elkészítette saját eljárásrendjét, illetve nemzetközi felmérést végzett a társfelügyeleték saját szakmai ellenőrzési gyakorlatáról és az általuk használt intézményi kockázati önértékelési módszertanról a legjobb nemzetközi gyakorlat feltérképe-

*Hatékony és
költségtakarékos
gazdálkodás.*

zése céljából. A nemzetközi tapasztalatokra építve és a végrehajtott szakmai vizsgálatok közben a főosztály összegyűjtötte vizsgálati módszertanának alapelemeit. A Felügyelet belső ellenőrzési rendszerét tovább erősítve a főosztály aktívan részt vett a 2006-ban létrehozott Ellenőrzési Fórum munkájában.

A Felügyelet gazdálkodása

Bevételek

A Felügyelet bevételeinek meghatározó hányada a felügyelt szektorok által fizetett felügyeleti díj.

4. tábla:
A Felügyelet intézményi bevételei (millió FT)

Bevételek	2006. évi teljesítés	2007. évi teljesítés	2007. évi teljesítés / 2006. évi teljesítés (%)
Pénzpiac	6 271,6	7 025,9	112,0
Tőkepiac	2 612,0	3 126,3	119,7
Biztosítás	1 667,6	1 863,1	111,7
Pénztárak	987,9	620,9	62,9
Felügyeleti díjak összesen ¹	11 539,1	12 636,2	109,5
Eljárási díjak	83,6	95,5	114,2
Alaptevékenység bevételei	11 622,7	12 731,7	109,5
Számlás és egyéb bevételek	51,2	73,7	143,9
Kölcsönök igénybevétele és visszatérülése	96,8	110,0	113,6
Felhasználható bevételek	11 770,7	12 915,4	109,7
Bírság	103,3	407,9	394,9
Bevételek összesen	11 874,0	13 323,3	112,2

¹ késedelmi kamatokkal együtt

AZ ÚJ DÍJSTRUKTÚRA HATÁSA

A 2007. év végére – mivel tervezéskor új, csökkentett díjstruktúrával számolt a Felügyelet, amely a jogszabály-módosítások elhúzódása miatt csak 2007 harmadik negyedévében valósult meg – a bevételek meghaladták a tervezettet. (Az új díjakkal – ha azok 12 hónapon át érvényesültek volna – a Felügyelet bevétele 3,3 milliárd forinttal kisebb lett volna.) A díjbevételeknél az előző évhez képest a legnagyobb növekedés a tőkepiaci szektornál volt. Jelentős csökkenés mutatkozik a pénztárak által befizetett díjaknál, aminek az oka, hogy a magánnyugdíj-pénztárak központosított bevallási-beszédési rendszere 2007 folyamán jelentősen késett, ezért a felügyeleti díj bevallása és befizetése is lecsökkent. A 2007. évi hátralék ledolgozása csak 2008 első negyedévében várható.

A Felügyelet intézményi bevételeit kizárólag működésének fedezésére használhatja fel, azok más célra nem vonhatók el. A Felügyelet részére kiadási és bevételi előirányzatként 10 204,0 millió forintot hagyott jóvá a költségvetési törvény, amelyből az intézményi kiadások fedezetére 9 945,2 millió forint, fejezeti kezelésű tartalék-előirányzatként pedig 258,8 millió forint szerepel. A 2006. évi előirányzat-maradvány felhasználásával, a Felügyelet 2007. évi intézményi kiadásai 11 416,8 millió forintot tettek ki.

Kiadások

A teljesült kiadások 44,9 százalékát a személyi juttatások, 13,9 százalékát a munkaadókat terhelő járulékok, 16,8 százalékát a dologi és egyéb folyó kiadások, 18,7 százalékát a pénzeszközök átadása, 3,9 százalékát az intézményi beruházások és 1,8 százalékát az egyéb kiadások tették ki.

A 2007. január 1-jei induló létszám 498 fő, a záró létszám pedig 466 fő volt, az átlagos statisztikai állományi létszám 474 fő. Mind a rendszeres juttatások, mind a jutalmak, mind pedig a személyi juttatások a Felügyeleti Tanács által meghatározott előirányzaton belül maradtak. A személyi juttatások a 2006-os szinthez képest összességében 0,8 százalékkal csökkentek.

2007-ben a dologi kiadások 1919,7 millió forintot tettek ki, amely a módosított előirányzathoz képest 46,5 százalékkal, a 2006-os teljesítéshez képest pedig 6,1 százalékkal alacsonyabb felhasználást mutat, mely jelzi, hogy a Felügyelet 2007. évben is a takarékos gazdálkodás megvalósítására törekedett. A főbb kiadási tételek az épület bérletével és fenntartásával, a távközlési díjakkal, a kommunikációs szolgáltatásokkal, a kül- és belföldi kiküldetésekkel, a nemzetközi tagdíjakkal, az irodaszer, nyomtatvány, a számítástechnikai eszközök tartozékaival, ezek karbantartásával kapcsolatosak.

A Felügyelet a bevételeinek 15 százalékát tartalékba helyezheti. Az ez évi – magasabb díjbevételekből származó tartalékolással együtt – a tartalékállomány megközelítette az 5 milliárd forintot. Ez biztonságos fedezetet nyújt arra, hogy a következő évek esetleges csökkenő díjbevételei mellett is a Felügyelet zökkenőmentesen – állami források igénybevétele nélkül – működhessen.

A 2007. év végén az intézményi előirányzat-maradvány összege 4551,9 millió forintot, a fejezeti tartalék előirányzat-maradványa 4899.6 millió forintot tett ki, ezek összegeként a fejezeti szintű előirányzatmaradvány pedig 9451,5 millió forint volt.

5. tábla: A Felügyelet intézményi kiadásai

Kiadások	2006. évi teljesítés	2007. évi teljesítés	2007. évi teljesítés / 2006. évi teljesítés (%)
Személyi juttatások	5 168,9	5 130,0	99,2
Munkaadókat terhelő járulékok	1 611,7	1 588,8	98,6
Dologi és egyéb folyó kiadások	2 044,4	1 919,7	93,9
Pénzeszközátadás	1 756,2	2 137,6	121,7
Ebből: tartalék	1 574,3	1 938,6	123,1
Felújítás	13,0	11,1	85,4
Intézményi beruházás	409,7	445,8	108,8
Támogatás értékű felhalmozási kiadás	–	40,8	–
Kölcsönök nyújtása	163,8	143,0	87,3
Kiadások összesen	11 167,7	11 416,8	102,2
Tárgyévi bevételek és kiadások egyenlege	706,3	1 906,5	269,9

Bírságok

A vonatkozó jogszabályok értelmében a bírságbevételeket a Felügyelet saját működésére nem használhatja fel. Ezen bevételek egy részét a piaci szektoroknál működő betét- és befektetővédelmi alapok kapják, míg a megmaradó részt a Felügyelet osztja ki a pénzügyi piacok működését és fejlesztését elősegítő pályázati rendszeren keresztül.

2007 folyamán 429,8 millió forint folyt be bírságokból, mely tartalmazza egyrészt a 2007-ben kirótt bírságokból származó bevételeket, valamint a korábbi évekről áthúzódó befizetéseket, illetve ezek késedelmi kamatait. A tárgyév folyamán 34,9 millió forintot utaltunk a garanciaalapokhoz, 30 millió forintot vissza-utaltunk jogerős bírói ítélet alapján, így a perelt összegeket nem tartalmazó záró állomány értéke 231 millió forint, melyből 41,3 millió forintba történt kötelezettségvállalás és 189,8 millió forint szabadon felhasználható.

2007-ben – a 2006-ban befolyt bírságpénzekből – összesen 35,7 millió forint értékben írt ki a Felügyelet pályázatokat. A pályázati rendszer transzparenciája érdekében – a 2005-ben megindított gyakorlat szerint – a Felügyelet bevonta a pályázatok elbírálásának folyamatába az érdekvédelmi szövetségeket is. A nyertes pályázatok témájának, az elnyert pályadíjak összegének és a pályázó szervezeteknek a bemutatása a Mellékletben található.

Peres ügyek

2007-ben 47 új peres ügy indult, illetve 32 per fejeződött be jogerősen. A folyamatban lévő peres ügyek megoszlása: 34 bank, 54 tőkepiaci, öt pénztári, négy munkaügyi és öt közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti per. Az év során lezárt perekből a felügyelet két esetben peresztes lett (ebből egy ügy végződött fizetési kötelezettséget jelentő megegyezéssel), 30 esetben pedig pernyertes. A véglegesen lezárt perek a következő arányban szerepeltek: 15 a pénzügyi szektort, 13 a tőkepiaci szektort, kettő a biztosítói szektort érinti, továbbá volt két munkaügyi per.

Gazdálkodással, működéssel kapcsolatos ellenőrzések

A Felügyelet Belső ellenőrzési főosztálya 2007. év során 16 vizsgálatot folytatott le, melyek többek között kiterjedtek a 2006. évi

és a 2007. első félévi költségvetési beszámoló szabályszerűségi és pénzügyi ellenőrzésére, a FEUVE érvényesülésének vizsgálatára, a humánpolitikai és bérelszámolási rendszer ellenőrzésére, a kockázatkezelés szabályozására és végrehajtására, a közbeszerzési eljárás lefolytatásának vizsgálatára.

A Belső ellenőrzési főosztály feladata ellátása során az előírt valamennyi típusú ellenőrzési kötelezettségének eleget tett, a költségvetési szervek belső ellenőrzéséről szóló előírások teljesültek.

Az Állami Számvevőszék és a Kormányzati Ellenőrzési Hivatal is végzett ellenőrzést a Felügyeletnél 2007 folyamán, de elmarasztaló megállapítást egyik ellenőrző intézmény sem tett.

I. Statisztikai összesítés a Felügyelet 2007. évben hozott intézkedéseiről

A pénzügyi szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	206
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	26
Kötelezést tartalmazó határozat	128
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	52
Piacfelügyeleti intézkedések	1548
Hitelintézet alapításának engedélyezése	0
Hitelintézet alapításának elutasítása	0
Hitelintézet működésének engedélyezése	0
Hitelintézet működésének elutasítása	0
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének engedélyezése	21
Pénzügyi vállalkozás alapításának és működésének elutasítása	5
Hitelintézettel egyenértékű, prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozás működésének engedélyezése	1
Tevékenységi kör módosulását eredményező határozat	43
Vezető állású személy megválasztásának engedélyezése	344
Ebből hitelintézet esetében	195
Vezető állású személy megválasztásának elutasítása	1
Megbízási szerződés módosításának jóváhagyása	215
Könyvvizsgáló nyilvántartásba vétele	20
Könyvvizsgáló nyilvántartásból való törlése	20
Engedély ügynöki tevékenység végzéséhez	33
Engedély ügynök igénybevételéhez	71
Engedély ügynök igénybevételének meghosszabbításához	6

Alapszabály módosításának engedélyezése	93
Befolyásoló részesedés megszerzésének engedélyezése	64
Befolyásoló részesedés megszerzésének elutasítása	2
Egyesülést, átalakulást engedélyező határozat	12
Kereskedési könyvvel kapcsolatos határozat	5
Ügynök igénybevételére jogosító engedély hatálytalanná válásának megállapítása	33
Tevékenységi engedélyt visszavonó határozat	30
A működési kockázat tőkekövetelményének számítására a sztenderdizált módszer alkalmazását engedélyező határozat	8
Devizahitelezést engedélyező határozat	5
Pénzmosási szabályzat jóváhagyása	120
Egyéb szabályzatok engedélyezése	7
Összevont alapú felügyelettel kapcsolatos határozat	14
Alárendelt kölcsöntőke határidő előtt történő visszafizetésének engedélyezése	3
Állományátruházás engedélyezése	3
Bankképviselet engedélyezése	1
Bankképviselet törlése	1
Végzés	56
Egyéb határozat	58
Ebből adatszolgáltatási kötelezettséget megszüntető határozat	3
módosításokat tartalmazó határozat	18
egyéb	37
Összes határozat/végzés	1812
Ebből: bírságot kiszabó határozat	34
bírságok összege összesen	28,8 M Ft

A tőkepiaci szektorral kapcsolatban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	62
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	25
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	37
Piacfelügyeleti intézkedések	119

Tevékenység engedélyezése	24
Tevékenységi engedély visszavonása	5
Üzletszabályzat-módosítás jóváhagyása	38
Egyéb szabályzatok engedélyezése	10
Befolyásoló részesedés megszerzésének engedélyezése	3
Könyvvizsgáló nyilvántartásba vétele	12
Pénzmosási szabályzat jóváhagyása	7
Végzés	20
Egyéb határozatok	67
Összes határozat/végzés	248
Ebből: bírságot kiszabó határozat	17
bírságok összege összesen	284 M Ft

A tőkepiaci befektetésekkel kapcsolatban hozott intézkedések

Befektetési alapokkal kapcsolatos határozatok összesen	422
Ebből: befektetési jegyek nyilvános forgalomba hozatalához készült tájékoztató közzétételének jóváhagyása	103
befektetési alap nyilvántartásba vétele	99
tájékoztató, kezelési szabályzat módosítása	172
befektetési alap törlése	10
európai befektetési alapra kibocsátott befektetési jegyek magyarországi forgalomba hozatala	35
egyéb, befektetési alappal kapcsolatos határozat	3
Értékpapír-kibocsátási program nyilvános forgalomba hozatalához készült tájékoztató közzétételének jóváhagyása összesen	11
Értékpapírok nyilvános forgalomba hozatalához (nyilvános értékesítéséhez), illetve szabályozott piacra történő bevezetéséhez készített tájékoztató közzétételének jóváhagyása	11
Tájékoztatási kötelezettség alóli mentesítés	6
Eljárást megszüntető végzés	7

Kijavító határozat	1
Nyomtatási határozat	151
Nyilvános kibocsátó társaság felszólítása/kötelezése jogszabályi követelmények betartására	0
Nyilvános vételi ajánlat jóváhagyása	8
Hiánypótló határozat (nyilvános vételi ajánlat)	6
Tőzsdei kereskedés felfüggesztése	0
Eljárást felfüggesztő határozat	4
Rendkívüli tájékoztatási kötelezettség megszegése miatti bírsághatározat	2
Egyéb határozat, végzés	35
Összes határozat, végzés	664
Ebből bírságot kiszabó határozat összesen	6
bírságok összege összesen	1,5 M Ft

A biztosítási szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	593
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	22
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	571
Piacfelügyeleti intézkedések	407
Biztosító alapításának engedélyezése	4
Biztosítási tevékenység megkezdésének engedélyezése	4
Biztosítási tevékenység módosításának engedélyezése	1
Biztosítási tevékenységgel összefüggő tevékenység engedélyezése	24
Tevékenységi engedély megfeleltetése	5
Vezető állású személy megfeleltetése	17
Vezető tisztségviselő engedélyezése	232
Szakmai vezető engedélyezése	22
Független biztosításközvetítői tevékenység engedélyezése (alkusz, többes ügynök)	57

Könyvvizsgáló nyilvántartásba vétele	6
Tevékenységi engedély visszavonása kérelemre	17
Vezérügynök engedélyezése	1
Állományátruházás engedélyezése	1
Összevont alapú felügyelet alá vonás	1
Piacfelügyeleti végzés	15
Egyéb határozat	84
Összes határozat, végzés	1084
Ebből: bírságot kiszabó határozat	53
bírságok összege összesen	25,1 M Ft

A pénztári szektorban hozott intézkedések

Prudenciális intézkedések	141
Felügyeleti ellenőrzést lezáró határozat	51
Egyéb prudenciális intézkedés, határozat	90
Piacfelügyeleti intézkedések	57
Tevékenységi engedélyt megadó határozat	4
Pénzmosási szabályzatot jóváhagyó határozat	1
Több pénztár egyesülésének engedélyezése	5
Könyvvizsgáló nyilvántartásba vétele	27
Tevékenységet lezáró határozat	5
Nyugdíjpénztári ágazat működésének engedélyezése	1
Választható portfóliós rendszer jóváhagyása	9
Ingatlanértékelővel kötött szerződés jóváhagyása	4
Piacfelügyeleti végzés	1
Egyéb határozat	8
Összes határozat, végzés	206
Ebből: bírságot kiszabó határozat	7
bírságok összege összesen	4,4 M Ft

II. Felügyelt intézmények és természetes személyek

A pénzügyi szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma 2007. december 31-én

Pénzügyi intézmények	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Bankok	31	1	–	–	–
Fióktelep	2	–	–	–	–
Szakosított hitelintézetek	8	–	–	–	–
Szövetkezeti hitelintézetek	157	2	–	–	–
Ebből: takarékszövetkezet	152	2	–	–	–
hitelszövetkezet	5	–	–	–	–
Pénzügyi vállalkozások	248	–	–	1	–
Hitelintézettel egyenértékű, prudenciális szabályozásnak megfelelő pénzügyi vállalkozások	1	–	–	–	–
Pénzügyi vállalkozás „A” típusú ügynöke	323	–	–	–	–
„A” típusú pénzügyi ügynök	473	–	–	–	11
Ebből pénzváltó	196	–	–	–	5
Pénzügyi intézmények összesen	1243	3	–	1	11

A tőkepiaci szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma 2007. december 31-én

Tőkepiaci intézmények	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felfüggesztett intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Befektetési vállalkozás	17	–	–	–	–
Ebből: bizományos	5	–	–	–	–
kereskedő	8	–	–	–	1
befektetési társaság	4	–	–	–	–
Fióktelep	0	–	–	–	–
Árutózsdei szolgáltató	14	–	–	–	–
Befektetésialap-kezelő	31	–	–	–	–

Kockázatitőkealap-kezelő	3	–	–	–	–
Kockázati tőketársaság	–	–	–	–	–
Befektetési szolgáltatást nyújtó hitelintézet	23	–	–	–	–
Befektetési tanácsadó (cég)	26	–	–	–	–
„A” típusú tőkepiaci ügynök	85	–	–	–	–
Bszt. szerinti függő ügynök	2	–	–	–	–
Tőkepiaci intézmények összesen	201	–	–	–	1

A biztosítási szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma 2007. december 31-én

Biztosítási intézmények	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Biztosító részvénytársaság	30	–	–	–
Biztosítási egyesületek	35	–	–	–
Vezérügynök (cég)	6	–	–	–
Független biztosításközvetítő	431	–	–	2
Ebből: alkusz (cég)	389	–	–	1
többes ügynök (cég)	42	–	–	1
Biztosítási szaktanácsadó (cég)	26	–	–	2
Biztosítási piac összesen	528	–	–	4

A pénztári szektorban felügyelt, jogi személyiséggel rendelkező intézmények és cégek száma 2007. december 31-én

Pénztárak	Felügyeleti engedéllyel rendelkező intézmények	Átalakulás alatt lévő intézmények	Felszámolás/végelszámolás alatt lévő intézmények	Visszavont engedélyek száma
Magánnyugdíjpénztárak	20	0	1	0
Önkéntes nyugdíjpénztárak	69	2	7	0
Önkéntes önszegélyző pénztárak	35	0	10	0
Önkéntes egészségpénztárak	43	1	10	0
Pénztárak összesen	167	3	28	0

A Felügyelet által nyilvántartott személyek száma a pénzügyi, tőkepiaci és a biztosítási szektorban 2007. december 31-én

A pénzügyi szektorban nyilvántartottak száma

Hitelintézet „B” típusú ügynöke*	23545
Pénzügyi vállalkozás „B” típusú ügynöke összesen	12760

A tőkepiaci szektorban nyilvántartottak száma

„B” típusú tőkepiaci ügynök	2092
Üzletkötő, tanácsadó, termékértékesítő	18446
Árutőzsdei üzletkötő	78

A biztosítási szektorban nyilvántartott személyek száma

Biztosítási szaktanácsadó	26
Független biztosításközvetítő**	41695
Függő biztosításközvetítő**	49772

III. Határon átnyúló tevékenységgel kapcsolatos bejelentések 2007. évben

Az EGT más tagországában székhellyel rendelkező cégeknél

Megnevezés	2006/48/ EC ¹ dir. alapján	93/22/ EEC ² vagy 2004/39/EK ³ dir. alapján	92/49/ EEC ⁴ vagy 2002/83/EK ⁵ dir. alapján
Bejelentés nyilvántartásba vétele összesen, ezen belül	73	381	99
határon átnyúló szolgáltatásokra	68	381	43
magyarországi fióktelep ⁶ létrehozására	7	–	4
Nyilvántartásból történő törlések összesen, ezen belül	4	9	11
határon átnyúló szolgáltatásokkal	4	9	11
magyarországi fióktelep létrehozásával kapcsolatban	–	–	–

* Ennél a két kategóriánál előfordulhatnak átfedések.

**Az internetes biztosításközvetítői regiszter alapján.

1 A hitelintézetek engedélyezését és tevékenység végzését szabályozó direktíva

2 Az értékpapír-befektetési szolgáltatásokról szóló direktíva

3 Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a pénzügyi eszközök piacairól

4 Az életbiztosítás körén kívül eső közvetlen biztosítási tevékenységekre vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló direktíva

5 Az Európai Parlament és a Tanács irányelve az életbiztosításról

6 Biztosítók esetében a Bit. előírása alapján: másik tagállamban székhellyel rendelkező biztosító magyarországi fióktelepe

Az EGT más tagországában székhellyel rendelkező közvetítőknél

Megnevezés	2006/48/EC dir. alapján	93/22/EEC vagy 2004/39/EK dir. alapján	2002/92/EC ⁷ dir. alapján
Bejelentés nyilvántartásba vétele határon átnyúló szolgáltatásokra	–	–	537

A vizsgált időszakban a belföldi székhelyű cégeknél az EGT más tagországa felé irányulóan

Megnevezés	2006/48/EC dir. alapján	93/22/EEC vagy 2004/39/EK dir. alapján	92/49/EEC vagy 2002/83/EK dir. alapján
Bejelentések továbbítása az illetékes külföldi hatóság felé összesen, ezen belül	5	3	13
határon átnyúló szolgáltatásokra	5	2	8

A vizsgált időszakban a Magyarországon nyilvántartott közvetítőknél

Megnevezés	2006/48/EC dir. alapján	93/22/EEC vagy 2004/39/EK dir. alapján	2002/92/EC dir. alapján
Bejelentés továbbítása a külföldi hatóság felé	–	–	13
Bejelentés továbbításának elutasítása és ennek oka	–	–	–
Nyilvántartásból történő törlés	–	–	11

⁷ Az Európai Parlament és a Tanács irányelve a biztosítási közvetítésről

IV. A felügyeleti bírságokhoz kapcsolódó nyertes pályázatok 2007-ben

- *Témakör:* A lakosság euróbevezetésre való felkészítésében történő szerepvállalás, és az ebből származó feladatok elemzése.
Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület - 3 500 000 Ft
- *Témakör:* Tanulmány készítése a banki szolgáltatások árképzési gyakorlatáról magyarországi és nemzetközi viszonylatban.
Nemzetközi Bankárképző Központ - 7 000 000 Ft
- *Témakör:* A pénzügyi intézmények internetes honlapján elérhető adatok, információk ügyfélbarát megoldásának feltárása.
NET Média Rt. - 7 000 000 Ft
- *Témakör:* A pénzügyi piacok fejlődésében rejlő ügyfélkockázatok.
Dr. Balyó László - 1 500 000 Ft
- *Témakör:* Általános pénzügyi ismeret bővítését célzó tananyagok, on-line képzési anyagok készítése.
TAS-11 Kft. - 14 000 000 Ft
Országos Fogyasztóvédelmi Egyesület - 2 738 000 Ft

V. Kimutatás a PSZÁF intézményi bevételeiről intézménytípusonként

Intézményi bevételek	2006	2007	Megoszlás 2007 %	2007 / 2006 %
Felügyeleti díjak	11 539	12 636	94,8	109,5
Pénzpiaci bevételek	6 271	7 026	52,7	112,0
bank, szakosított hitelintézet	5 331	6 000	45,0	112,5
szövetkezeti hitelintézet	332	366	2,7	110,2
pénzügyi vállalkozás	573	608	4,6	106,1
egyéb	35	52	0,4	148,6

Tőkepiaci bevételek	2 612	3 126	23,5	119,7
befektetési szolgáltató	1 296	1 526	11,5	117,7
befektetési alapkezelő	914	1 163	8,7	127,2
befektetési vállalkozás	377	394	3,0	104,5
egyéb	25	43	0,3	172,0
Biztosítási szektor	1 668	1 863	14,0	111,7
biztosító társaság és egyesület	1 611	1 775	13,3	110,2
független biztosításközvetítő	57	88	0,7	154,4
Pénztári szektor	988	621	4,7	62,9
Eljárási díjak	84	95	0,7	113,7
Bírság	103	408	3,1	396,1
Számlás és egyéb bevételek	51	74	0,6	144,5
Kölcsönök visszatérülése	97	110	0,8	113,7
Tárgyevi pénzforgalmi bevételek	11 874	13 323	100,0	112,2

Tipográfia:
IndigoLine Kft., Budapest